1978
ekim
8 (46)

ZAMLARIN, YENİ ZAMLARI DOĞURMASI ÖNLENEMEYECEKTİR

DİSK

TÜRKİYE
DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
AYLIK YAYINI

DİSK

İÇİNDEKİLER

- Zamlar Yeni Zamları Doğuracaktır 1
- Sendikal Hak ve Özgürlükler İçin İleri 5
- Eğitimin Demokratikleşmesi Mücadelemiz Sürecek 13
- Çocuklarımıza Kreş ve Yuvalar İstiyoruz 20
- Gübre Üretimi Kendi Kaynaklarımıza Dayanmalı 24
- DİSK : "Plan Köklü Çözümler Getirmiyor" 32
- İnsan Hakları Günü 37
- Şahın Koltuğu Sallanıyor 38
- Somoza'nın Son Günleri 40
- Tarihte İşçi Sınıfı Mücadelesi 41
- Ayın Olayları 43

Sahibi: Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu adına Abdullah Baştürk, Yazı İşleri Müdürü: Yücel Yaman, Merter Sitesi Topkapı İstanbul, 75 15 53, Basım: Gözlem Ofset, Kapak ve Karikatür: Tan Oral,

1978
ekim
8 (46)

DİSK

EMPERYALİZME BAĞIMLI KAPİTALİST EKONOMİ POLİTİKASI EMEKÇİLERİ EZMEYE DEVAM EDİYOR

ZAMLARIN, YENİ ZAMLARI DOĞURMASI ÖNLENEMEMEYECEKTİR

Pahalılığın günümüzde önü alınmaz bir boyuta ulaşması, özellikle geniş emekçi kitleleri kara kara düşündürürken, işçiden, küçük üreticiden ve geniş emekçi kitlelerden yana başa geldiği savında olan iktidarı da güç duruma düşürmektedir. Kapitalist sistem içinde bu sorunun çözümünün tamamen imkansız olduğu her geçen gün daha net anlaşılmaktadır.

Son olarak akaryakıta yüzde 25 ile yüzde 70 dolaylarında ve şekere yüzde 20 dolaylarında yapılan zam, gerçekten ezilen ve sömürülen işçi sınıfı ve geniş emekçi halk kitlelerinin altından kalkamıyacağı büyük yükler getirmektedir. Çünkü, özellikle akaryakıt tüm iktisadi faaliyetleri etkilemekte, fiatının bir birim artması, öteki ürünlerin maliyetini otomatik olarak yükseltmektedir. Akaryakıtın girmediği hemen hemen hiç bir üretim faaliyeti yok gibidir. Gerçekten bu son akaryakıt zammı ile tarım ürünlerinin maliyeti yüzde 3, maden ürünlerinin maliyeti yüzde 2,5, imalat sanayii ürünlerinin maliyeti yüzde 2, taşımacılık maliyeti yüzde 20, hizmet sektöründeki maliyet yüzde 1,5 oranında artacaktır.

PETROL ÜRÜNLERİNE % 100 ZAM YAPILDI

● Bakanlar Kurulu'nun kararına göre, akaryakıt fiyatlarının yeniden saptanmasından sonra durumun en kısa zamanda depolara bildirilmesi ve satışların durdurulması gerekiyor

12 Eylül 1978 Milliyet

AKARYAKIT ZAMLARI HANGI SEKTÖRÜ NE KADAR ETKİLİYOR

Kuşkusuz yalnızca akaryakıt fiyat artışı nedeniyle oluşacak maliyet artışları bununla kalmayacak, dolaylı etkilerle daha da büyüyecektir. Bunun dışında kâr oranlarının da denetlenemediği toplumumuzda, bu artışlar kârların da yükselmesine neden olacaktır. Nitekim 1974 yılında akaryakıta, KİT ürünlerinden şekere, çimentoya, kâğıda, cama, elektriğe, tekstil ürünlerine ve demir çeliğe yapılan zamlar sonucunda ekonomide hesaplanan maliyet artışları ortalama yüzde 23 olması gerekirken, gerçekleşen fiyat artışları bunun çok üstünde olmuş ve yüzde 35 düzeyine ulaşmıştır. Planlanan ile gerçekleşen arasındaki fark, yüzde 12'dir. Bu fark, tarım ürünlerinde yüzde 16, ticarette yüzde 26, mali kurumlarda yüzde 24 ve imalat sanayiinde yüzde 5 dolaylarındadır.

Böylece yapılan zamların kâr oranlarının artmasında nasıl bir ortam hazırladığı bir kez daha devletin resmi organı DPT tarafından gözler önüne serilmektedir. Kuşkusuz bu sayılar gerçeği daima gözlerden ırak tutmaya çalışan burjuva istatistik kaynaklarından alınmadır. Bu alanda derinlemesine yapılacak bir gözlem, fiyat artışlarının özellikle tekelleşmiş üretim alanlarında, spekülasyona elverişli üretim dallarında, hizmet ve mali kurumlardaki kâr oranlarının artmasında üç dört kat daha yüksek oranda etki yaptığını ortaya koyacaktır.

«IMF'nin % 20 devalüasyon isteğine Ankara yanaşmıyor»

16 Eylül 1978 Milliyet

BURJUVAZİNİN EMRİNDE KİT POLİTİKASININ AÇMAZI

Bilindiği gibi temel ürünlerin fiyatlarındaki artışlar yalnızca son günlerde ortaya çıkmış bir olgu değildir. Özellikle 12 Mart faşizmi döneminden bu yana KİT ürünlerinin fiyatları üzerindeki baskılarla kamu kesiminden sermaye sınıfına yapılmak istenen kaynak aktarmalarının sonucunda KİT'ler, büyük işletme açıkları ile karşı karşıya kalmışlardır. Bu açıklar devlet tarafından karşılanarak, bu kurumların ürünlerini kullanan sermaye sınıfına ya da onlar üzerinden spekülasyon yaparak geçinen vurguncular kaynaklar aktarılmıştır. Bu tür politikaların sonradan MC iktidarlarının kendi iç çelişkileri sonucunda ve seçim kaygıları ile benimsenmesi ekonomik yaşamda sarsıntı yaratacak yürekli dönüşümlerin yapılmamasına neden olmuştur. KİT ürünlerinde fiyat artışları ne zaman gündeme getirilse, devalüasyon zorunluluğu, ne zaman dış çevrelerde hatırlatılsa, devletin gerçekçi vergi kaynaklarına el atması gerektiği ne zaman ortaya konsa MC ve AP iktidarlarının başı Demirel, geleneksel kasaba eşrafı kurnazlığı ile işin içinden sıyrılmasını bilmiş ve tam iktidarını bırakma arifesinde ünlü «istikrar tedbirleri paketini» ortaya koyarak yükü sonraki hükümete devretmiştir. Bu «tedbirler paketi» onların deyimiyle temel malların fiyatlarının ve Türk parasının yabancı paralar karşısında değerinin ayarlanmasından yani devalüasyondan başka bir şey değildi. Bir türlü Türk parasının yabancı paralar karşısında değerinin düşürülmesi ve emeğimizin daha da ucuza kapatılması anlamına gelen devalüasyon sözcüğünü kullanmak istemeyen Demirel, bu önlemlerle bile gerekeni yapmamış kendisinden sonraki Ecevit hükümetini güç durumda bırakacak bir «enkazın» oluşmasından kaçınama-

Esnaf kendiliğinden zamlı fiyat uyguluyor

14 Eylül 1978 Cumhuriyet

mıştır. MC iktidarları 1975 yılının Nisan, Temmuz, Ağustos ve Ekim aylarında yaptığı kur ayarlamaları ile Türk parasının değerini dolara karşı yüzde 8 oranında, 1976 yılının Mart, Nisan ve Ekim aylarında aynı paraya karşı yüzde 9 oranında ve 1977 yılının Mart ayında yüzde 6 ve Eylülde % 10 oranında «ayarlayarak» aslında yüzde 30 dolaylarında bir devalüasyonu iki yıl içinde yapmış bulunuyordu. Bir çeşit alıştırma yöntemi uygulanmış, bir yandan enflasyonun çığ gibi gelişmesine göz yumulurken, öte yandan devalüasyon kararları geciktirilmiş, KIT'lerin büyük işletme açıklarına yol açan temel maddelere yapılması gerekli zamlar gerçekleştirilmemiş ve gerçek kaynaklara el atılmamıştır.

Bunun üzerine emperyalist dünya, Türkiye'nin ekonomik, toplumsal ve siyasal alandaki kararlarına etki etme yetkisini daha da arttırmıştır. Bu etki, dünya bankerlerinin temsilciliğini yapan IMF ve benzeri mali merkezlerin Türkiye'nin bütçesini, plânını belirlemesine kadar vardırılmıştır. Emperyalist devletler ülkemizin dış politikadaki girişimlerine açıkça ambargo koyabilmiş ve giderek bu amborgoyu iktisadî yapımıza müdahalede bir tehdit aracı gibi kullanabilmişlerdir.

TÜRKİYE, ULUSLARARASI SERMAYENİN YEDEK PARÇASI DURUMUNA GETİRİLDİ

Gerçekten yıllardan bu yana uluslararası tekellerden sağladıkları yüksek faizli kredilerini, ABD hibe ve yardımlarını, destekledikleri MC gibi sorumsuz iktidarlar aracılığı ile işbirlikçi sanayiciler, yerli spekülatörler, tefeciler, aracılar ve vurguncular takımı, keselerine indirirlerken; ülkeyi de uluslararası sermayenin bir eklentisi hatta onun basit bir yedek parçası haline dönüştürmüşlerdir.

İşbirlikçi sanayiciler, yerli spekülâtörler, tefeciler, aracılar, ve vurguncular aracılığıyla, ülke uluslararası sermayenin tatlı kâr alanı durumuna getirilmiştir.

Kredi ve yardım olanaklarının da kesilmesi ile ülke ekonomisinin işleme kapasitesinin sıfıra indiği, yani ekonominin iflas ettiği, o zaman anlaşılmıştır. Aracı, tefeci ve vurguncu takımı, gerek yurt içinden emekçilerin sırtından sağlanan iç kaynaklarla, gerek dışardan sağlanan kaynaklarla servetlerine servet katarken, bunun faturasını emekçi sınıflar çekmiştir.

Bu olgu yalnızca ülkemizin değil, tüm geri kalmış ülkelerin bir gerçeğidir. Örneğin özel ABD bankalarının petrol üretmeyen ülkelerden alacakları, 42 milyar doları (bir tirilyon TL.) aşmaktadır. Bu ülkeler borçlarını ve faizlerini zengin ham madde kaynakları ile karşılayabilmektedir. Bu ülkelerin doğal kaynaklarını iflas etmekte olan bir tüccarın servetini yağma eder gibi emperyalist dünya, yağma etmektedir. Zengin doğal kaynakları buulnmayan bizim gibi ülkeler ise gittikçe sınırlı bir ticaret alanı olan tarımsal ürünlerinin ihracatı ve dış ticaret hadlerinin tarım ürünleri aleyhine gelişmesi nedeniyle her yıl büyüyen dış ticaet açıklarını, borçlarını ve faizlerini yeniden daha yüksek faizli ve kısa vadeli borçlanmak yolu ile karşılıyabilmektedirler. Böylece uluslararası tekellerin kıskacına iyice sıkışıp kalmaktadırlar. Bu kıskaç bizim gibi ülkelerin emperyalist dünyaya her tür ekonomik, politik ve askerî ödünleri giderek artan bir biçimde vermesi için de önemli bir araç olmaktadır.

IMF'nin ikinci kredi dilimi gelecek hafta Türkiye'ye veriliyor

16 Eylül 1978 Milliyet

Son bir yılda ALMAN MARKI'na karşı

Türk Lirası yüzde 60 değer kaybetti

Son 12 ayda yapılan 5 para ayarlamasına dün bir yenisi eklendi

20 Ağustos 1978 Günaydın

IMF, PLÂN, BÜTÇE VE YILLIK PROGRAMLARA KARIŞIYOR

Türkiye'nin 1977 yılındaki petrol ithali 1,5 milyar dolardır. Her yıl ödemek durumunda olduğu borç faizleri de yaklaşık 500 milyon doları aşmaktadır. 1978 yılındaki ödeme 615 milyon dolardır. Petrolün dışında kalan ithalâtın 4,5 milyar dolar olması ve bunu karşılamak için de elinde hemen hemen döviz bulunmaması, dış finans merkezlerinin Türkiye üzerindeki baskıları için iyi bir ortam oluşturmuştur. Özellikle yüzde 12'ye varan faizlerle kısa vadeli borç veren bankerlerin ya da küçük bankaların, bağıntısı olduğu Citybank, Chas Manhattan, Morgan Guaranty gibi bankaları sıkıştırmalarından doğmaktadır. Onlar da büyük patronları IMF ve Dünya Bankası ve benzeri uluslararası kuruluşları zorlamaktadırlar. İşte CHP iktidarında da adeta Duyun-u Umumiye'yi anımsatan bir tutumla Ankara'ya gelip, niyet mektubu imzalayan ve gene bu niyet mektubunun içerdiği hükümler gereği belirli dönemlerde ekonomiyi ve hükümetlerin ekonomik politikalarının uygulanmasını denetleyen hatta plân, bütçe ve yıllık programların genel çatısına ve yapısına karışan IMF, ekonominin şişirilmesini durdurma teraneleri ile istikrar önlemleri önermektedir. Talep kısıcı önlemlerle ücret ve aylıkların dondurulmasını istemekte, bu çıkmazın faturasını kafa ve kol emekçilerinin sırtına yüklemeğe çalışmaktadırlar.

BOL SIFIRLI BÜTÇELER

Öte yandan son 15 yıl kamu ekonomisi sürekli bütçe açıkları ile yönetilmektedir. Yukarıda değinildiği gibi özellikle KİT'nin üretim fiatları üzerinde AP ve MC iktidarlarının baskıları giderek KİT işletme açıklarının büyümesine yol açmıştır. Bu açıklar gerçek kaynakları olmayan genel bütçelerle kapatılmağa çalışılmış, bol sıfırlı bütçelerin yol açtığı ödenekleri karşılamak için para basılmış ve enflasyon kamçılanmıştır. 1970'lerin başında yaklaşık 4 milyar lira olan KİT açıkları 1978 yılında 85 milyar liraya kadar çıkmış bulunmaktadır. Kaldı ki, bu dönemde son yıllardaki fiyat ayarlamaları dışında bu açıkların kapanması için hiç bir önlem alınmamış kamu harcamalarını gerçek kaynaklara dayandıran hiçbir vergi alanına el atılmamıştır.

O nedenle hükümetler Merkez Bankasına başvurmuşlardır. Merkez Bankası emisyon hacmi 1970'li yılların başında 18 milyar dolaylarında ken 1977 yılında milyara ulaşmıştır.

Bu politikalar yoluyla, bir yandan KİT ürünlerinin fiyatları piyasadaki değerinin altında tutularak, spekülatörlerin bu ürünleri toplayıp karaborsacılık yapmaları olanağı yaratılmıştır. Öte yandan ortaya çıkan enflasyon yoluyla emekçilerden dolaylı olarak toplanan kaynakların sermaye sınıflarına aktarılması sağlanmıştır.

Son petrol zamları bu genel politikanın içinde değerlendirilebilir.

● Devlet Planlama Teşkilâtı tarafından hazırlanan raporda toplam yatırımların % 12,5 oranında artacağı da belirtildi

10 Eylül 1978 Milliyet

DİSK

İŞÇİ MEMUR DAYANIŞMASI

DİSK, TÖB-DER, TMMOB, TÜM-DER, TÜTED ve TÜSDER'in sendikal hak ve özgürlükler konusunda verecekleri ortak mücadelede esas alınacak metin :

SENDİKAL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER İÇİN İLERİ

1. ÜLKEMİZDE ÇALIŞANLARIN VE EGEMEN SINIFLARIN ÖRGÜTLÜLÜĞÜ

1. 1. İŞÇİ SINIFININ ÖRGÜTLÜLÜĞÜ

Ülkemizde işçi sınıfının örgütlenmeye başlaması Osmanlı İmparatorluğu dönemine, 1840'lara uzanmaktadır. İşçi Yardımlaşma Dernekleri biçiminde başlayan ilk örgütlenmeler arasında, 1871'de kurulan Amele Cemiyeti ve 1890'larda kurulan Osmanlı Amele Cemiyeti görülmektedir. İşçi sınıfının örgütlenmesinin başlamasıyla birlikte işçi hareketleri ve grevler de yayılmaya başlamıştır. 1908 yılının Ağustos ve Eylül aylarında yoğun grevler gerçekleştirilmiştir. Ancak, aynı yıl çıkarılan Tatil-i Eşgal kanunu ile iktidar tarafından grevler yasaklanmıştır.

● Türkiye'de, ücretli çalışanların ancak altıda biri toplu sözleşme hakkından yararlanabiliyor.

Bu arada işçilerin sendikalarda örgütlenmeye yönelik çalışmaları sürdürülmüş, 1920 sonlarında İstanbul Uluslararası İşçi Birliği kurulmuştur. İzmir İktisat Kongresini izleyerek sendikal örgütlenme ve sendikal birliğin sağlanması çabaları daha artmıştır. İktisat Kongresi'nde işçileri temsil eden İstanbul Amele Birliği daha sonra Zonguldak ve Balya - Karaaydın Birlikleriyle birleşmiş, bu kuruluşun kapanmasından sonra da birden çok sendikal nitelikte örgütü içeren Amele Teali Cemiyeti kurulmuştur.

Ancak 1925'de çıkarılan Takrir-i Sükun Kanunu ile işçilerin örgütlenmesine büyük sınırlamalar getirilmiş ve 1929 ekonomik bunalımını izleyerek işçi sınıfı üzerindeki

BİRLİK haberleri

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ / SAYI 15 / 6 HAZİRAN 1975

Kamu görevlilerinin daha güçlü olabilmeleri sendikal haklarla donanmalarına bağlı. Bu gerçeği kavrayan kamu görevlileri de giderek daha da güçlenerek mücadelelerini sürdürüyorlar... Resimde TMMOB'nin yayın organı ve sendikal haklar için mücadele hedefleri...

baskılar daha da arttırılmıştır. Bir dizi anti - demokratik yasa ve yasa değişiklikleri çerçevesinde; 1938'de çıkarılan Dernekler Yasasıyla sınıf örgütleri kurulması yasaklanmıştır. 1946'ya kadar süren bu dönem, işçi sınıfının sendikal örgütlenmesi ve mücadelesi açısından adeta ölü bir dönemdir. Ancak 1946'da sınıf esasına göre dernek kurma yasağının kaldırılması ve 1947'de Sendikalar Yasasının çıkarılmasıyla işçi sınıfının sendikal örgütlenmesi büyük bir hız kazanmıştır. İşkollarında sendikalar kurulurken, bir taraftan da ulusal düzeyde tek bir merkezi örgüt oluşturma düşüncesi yaygınlık kazanmaya başladı. Ve 1952 yılında TÜRK - İŞ kuruldu. Ancak, Amerikan sendikacılarının girişimlerinin ve etkilerinin sonucu Türk - İş sınıf uzlaşmacısı bir yol izlemeye başladı. 1961'de yeni Anayasa'nın kabul edilmesi ve 1963'de 274 ve 275 Sayılı Yasaların çıkarılmasını izleyerek işçi sınıfının örgütlenmesi ve mücadelesi daha da güç kazanmış ve 1967'de sınıf uzlaşmacısı görüşlerin karşısında DİSK kurulmuştur. 30.000 üye ile kurulan DİSK, sınıf ve kitle sendikacılığı doğrultusunda verdiği mücadeleyle kısa zamanda gelişmiş ve güçlenmiştir.

Ne var ki örgütlenmesini durmadan geliştiren işverenlerin karşısında, işçi sınıfının bugünkü sendikal örgütlülük düzeyinin yeterli olduğunu söylemek olanaklı değildir.

Ülkemizde sağlıklı istatistikler bulunmadığı için kesin sayılar bilinmiyorsa da, sendikalı işçi sayısının üst sınırını sigortalı sayısının oluşturduğu yaklaşımıyla, bu sayının 1977 sonlarında 2 milyon civarında olduğu söylenebilir (1). 1977 yılındaki toplam ücretli sayısı ise 6 milyon dolayındadır. Bu sayılar içinde toplu sözleşmeden yararlanan işçi sayısı ise 1 milyon civarındadır (2). Yukardaki sayıların açıkca gösterdiği gibi toplu sözleşmeden yararlanan işçi sayısı sigortalı işçi sayısının yarısını, toplam ücretli sayısının 1/6'sını, sigortalı işçilerin sayısı ise ücretli çalışanların yaklaşık 1/3'ünü oluşturmaktadır.

1. 2. SENDİKAL HAKLARA SAHİP OLMAYAN DİĞER ÇALIŞANLARIN ÖRGÜTLÜLÜĞÜ

Ülkemizde, işçi sınıfı dışında kalan diğer çalışanların örgütlenmelerinin geçmişine bakıldığında, çok gerilere giden bir örgütlenme çabası ve geleneğiyle karşılaşmak olanaksızdır. Bunun temelinde yatan etken, kamu kesiminde devlet memuru olarak çalışmanın yıllar boyu belirli bir güç ve saygınlığı simgelemesi ve bunun yanısıra ekonomik olanaklar açısından da göreli bir üstünlüğü sağlamasıdır. Diğer yandan, geleneksel «Devlet Baba» imajıyla, devlete karşı hak aranmasına gerek olmadığı anlayışı uzun süre kamu kesimi çalışanlarının öznel engelini oluşturmuştur. Ancak burada; diğer çalışanlardan farklı olarak öğretmenlerin örgütlenme geçmişlerinin 1908'lere uzandığı ve örgütlenme geleneğinin —yer yer kesintiye uğramakla birlikte— sürdürüldüğü söylenmelidir.

Ülkede kapitalizmin gelişmesine bağlı olarak sınıflararası çelişkılerin keskinleşmesi, devletin giderek daha büyük sayıda ücretli çalıştırması ve buna bağlı olarak üst düzeydeki bürokratların giderek emekçi konumuna gelen geniş kitlelerden ayrılması gibi etkenlerin sonucu olarak yakın sayılacak bir geçmişte, kamu kesimi sendikasız çalışanlarının da örgütlenmeye yöneldikleri görülmeye başlanmıştır.

1961 Anayasası'nın kabulüyle kamu kesiminde çalışanların sendika kurma hakkını elde etmesi (bu hak grev ve toplu sözleşme hakkından yoksun da olsa) örgütlenme açısından bir dönüm noktasıdır. 1971'e kadar uzanan dönemde; Türkiye Öğretmenler Sendikası (TÖS), İlkokul Öğretmenleri Sendikası (İLKSEN), Teknik Elemanlar Sendikası (TEK - SEN) ve genel olarak memurların örgütlendiği TÜM - PERSEN, gözlenen başlıca örgütlenme odaklarıdır.

Ancak bunlardan TÜM - PERSEN'i diğer örgütlerden ayırmak zorunludur. Bu örgütlenme ekonomik mücadelenin dar sınırları içinde hapsolmuş ve genelde verilen bağımsızlık, demokrasi mücadelesinden tümüyle kopuk bir memur sendikacılığı örneği sergilemiştir.

Bu dönemdeki sendikal örgütlenmenin gücüne ve etkinliğine bakıldığında ise; grev ve toplu sözleşme silahlarından yoksun güdük sendika hakkına bağlı olarak işçi sendikaları dışında, dağınık ve bir birinden kopuk olarak biçimlenen

sendikal örgütlenmenin doğal olarak güçsüz ve sendikal mücadele anlamında başarısız olduğu görülmektedir. Diğer yanıyla, uğrunda belirli bir mücadele verilmeksizin kazanılmış bulunan bu hak 12 Mart'ı izleyerek yapılan Anayasal değişiklikle kolayca geri alınmıştır.

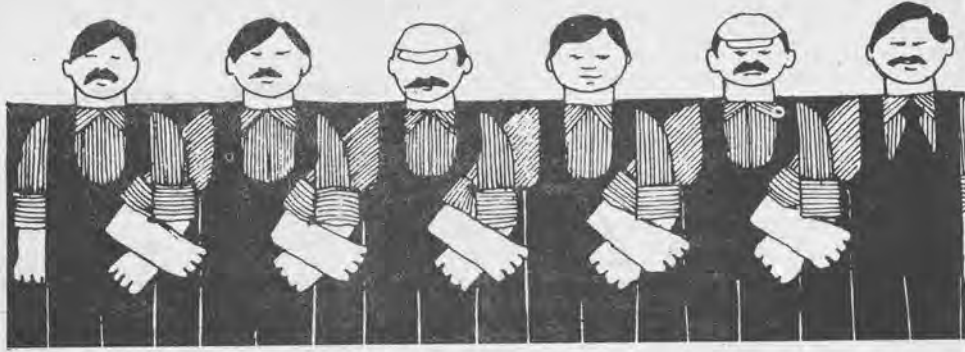
1971 sonrası dönem, sendikal haklardan yoksun olan kamu çalışanlarının örgütlenmesi açısından son derece hareketli bir dönem olmuştur. 12 Mart döneminde kapatılan öğretmenlerin sendikası, TÖS, bu dönemde yerini, TÖB - DER'e, teknik elemanların sendikası TEK SEN de yerini TÜTED'e bırakmıştır.

12 Mart dönemine kadar bazı odaların yönetiminde ilericilerin olmasına rağmen genel olarak gericilerin elinde olan TMMOB, çeşitli meslek odalarındaki ilerici demokrat ve sosyalistlerin ortak çabasıyla ilerici bir yönetime kavuşmuş, aynı şekilde Barolar Birliği ve Tabibler Odası yönetimlerine de ilerici demokrat unsurlar gelmiştir. Böylece üyeliğin zorunlu olduğu meslek odaları bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi içinde yer almışlardır.

Yine 12 Mart döneminde kapatılan ve bünyesinde işyeri sendikalarını taşıyan TÜM - PERSEN, taşıdığı aynı yanlışlığı sürdürerek bu sefer işyeri derneklerinin bir üst örgütü şeklinde TÜM - PERSON - KON'a dönüştü. Memur kesiminde ilk ciddi örgütlenme ise 1975 yılında kurulan ve büro emekçilerini örgütlemeyi amaçlayan TÜM - DER çatısı altında meydana geldi. Sağlık emekçileri ise 12 Mart sonrası TÜS - DER çatısı altında biraraya geldiler.

2. ÜLKEMİZDE ÇALIŞANLARIN DURUMU

Ülkemizde toplam nüfusun büyük bir bölümünü (% 28) oluşturan ücretliler, ülkede yaratılan gelirin yalnızca % 20'sini almaktadır. Buna karşılık tüm ailelerin ancak % 2'sini oluşturan büyük tüccar, sanayici ve serbest meslek sahiplerinin toplam gelirden aldıkları pay % 10'dan fazladır. Bu durum, işçi ve memurların ne denli bozuk bir gelir dağılımı ile karşı karşıya bulunduklarını açık biçimde göstermektedir.

● Çalışanların % 30'u sosyal güvenlikten tümüyle yoksundur.

Bu bozuk gelir dağılımı içinde işçi ücretleri ve memur maaşlarının durumuna bakıldığında; yıllar itibariyle parasal ücretlerin artış göstermesine karşılık, gerçek alım gücünün sürekli olarak gerilediği görülmektedir. Yüksek enflasyon hızının alım gücünde meydana getirdiği azalma, bir yana bırakıldığında işçi ücretlerinin 1976 yılında, ancak 1968'deki reel düzeyinde bulunduğu hesaplanmaktadır. Buysa, işçilerin arada geçen süre içinde gelişen emek üretkenliğinden artan ulusal gelirden pay alamadıklarını, artan gereksinimlerini karşılayamadıklarını ortaya koymaktadır.

Aynı yaklaşım memur maaşları için getirildiğinde de, sınırlı katsayı yükseltmelerinin sağladığı maaş artışlarını enflasyonun tümüyle götürdüğü ve memurların alım gücünün sürekli gerilediği görülmektedir.

Mevcut vergi sistemi ise; sözkonusu yapının adaletsizliğini daha da arttırmaktadır. Örneğin gelir vergisinin 1977'de ücretliler tarafından ödenen bölümü % 65.8 dolayındadır. Ücretliler dışındaki kesimlerin geniş vergi kaçırma olanakları ve vergilendirilmeyen yüksek tarım kazançları gözönüne alındığında ve son derece yüksek dolaylı vergiler de hesaba katıldığında, vergi sisteminin yükünü bütünüyle ücretlilerin taşıdığı ortaya çıkmaktadır.

Ücretlilerin sosyal güvenlik olanaklarından yararlanma durumuna bakıldığında ise, öncelikle çalışanların büyük bir bölümünün (1977'de yaklaşık olarak %30) sosyal güvenlikten tümüyle yoksun bulunduğu dikkati çekmektedir. Bunun ötesinde, mevcut sosyal güvenlik kuruluşlarının yönetiminde işçilerin ve memurların söz sahibi olmaması nedeniyle, çalışanlardan yana bir işleyiş de söz konusu olmamaktadır.

Örneğin Emekli Sandığı, memur maaşlarından kesilen paraları, memurların sosyal güvenlik kapsamındaki konut, kreş vb. sorunlarının çözümü doğrultusunda kullanmak yerine büyük işhanları ve oteller yapımında kullanmakta ve çeşitli şirketlerle ortaklığa girerek özel sektöre fon aktarmaktadır.

Emekli Sandığı kanalıyla oluşturulan fonların durumu ortada iken, MEYAK adıyla ikinci bir yardımlaşma kurumu oluşturulmak istenmiştir. Halen yasası çıkmamış MEYAK için memur maaşlarından 1971'den bu yana % 5 kesinti yapılmaktadır. MEYAK kesintileri de dolaylı yollardan özel sektöre ikinci bir fon kaynağı olarak aktarılmaktadır.

Çalışanların eğitim olanaklarından yararlanmalarına ilişkin olarak gözlenen durum da farklı değildir. Eşit olmayan eğitim olanakları, kısıtlı eğitim hakkı, eğitimin üretimden kopuk olması, eği tim teknolojisinin gerilik ve ilkelliği; kısaca eğitim sisteminin tümü karşısında emekçiler güç durumdadır.

3. ÇALIŞANLARIN ÜRETİM SÜRECİ İÇİNDEKİ YERİ VE ROLÜ

Çalışanların üretim süreci içindeki yerleri, onların içinde bulundukları üretim ilişkilerinin niteliğine bağlıdır. Kapitalist ülkelerde ve dışa bağımlı bir kapitalist yapının hakim olduğu ülkemizde de, kapitalizmin ilkeleri ve sömürüsü geçerlidir.

İŞÇİ SINIFI

Tüm değerleri yaratan, kapitalizmin gelişmesine paralel olarak sürekli büyüyen işçi sınıfı, üretim süreci içindeki yerinden dolayı toplumun öncü ve itici gücüdür.

Kapitalizmin tekelcilik dönemini sürdürdüğü, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin başta işçi sınıfı olmak üzere diğer sınıf ve tabakaları doğ rudan etkilediği çağımızda, işçi sınıfının öncü güç olma niteliği tüm toplumların gelişmesine damgasını vurmaktadır. Kapitalizme karşı mücadelenin başını işçi sınıfı çekmektedir. Günümüzde kapitalist ül kelerdeki sınıf mücadelesinin pratiği, işçi sınıfının bu tarihsel sorumluluğu gittikçe daha büyük ölçüde yüklendiğini kanıtlamaktadır.

DİĞER ÇALIŞANLAR

Kapitalist toplumda doğrudan üretim süreci içinde yer almayan (artı-değer yaratmayan) toplumsal kesimler (katmanlar) vardır. Üretim araçlarının sahipliğinden yoksun olan ve işgüçlerini bir ücret karşılığı satan bu kesimler, maddî üretimle doğrudan doğruya bütünleşmemekle birlikte, emeğin üretim gücünün devamlılığını ve gelişmesini sağlamak ve üretimin oluşmasına yaptıkları katkı bakımından giderek önem kazanmaktadırlar.

Kapitalist üretimin ortaya çıkmasıyla var olan ve gelişmesini sürdüren bu kesimleri ülkemizde eğitim emekçileri, sağlık emekçileri, teknik elemanlar ve Osmanlı döneminden bu yana var olan memurlar (Büro emekçileri) oluşturmaktadır.

> ● Türkiye'de, ücretli çalışanların ancak altıda biri toplu sözleşme hakkından yararlanabiliyor.

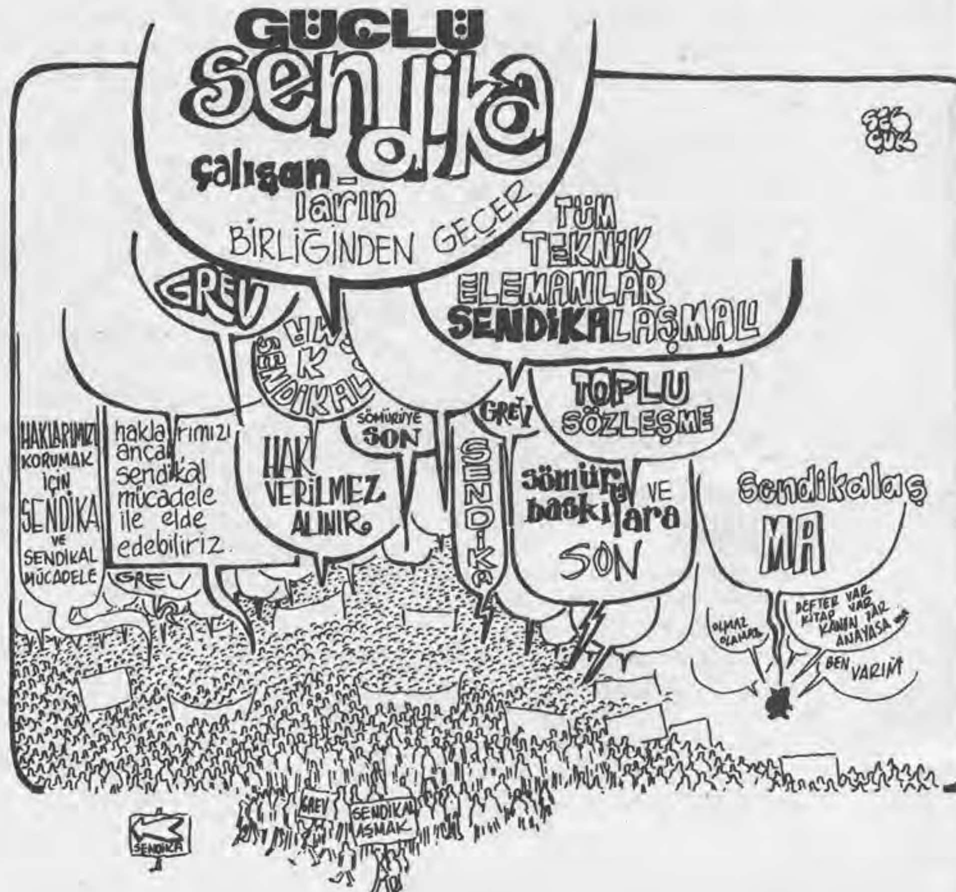
Devletin çalışanları durumunda olan bu kesimler, bugün giderek yoksullaşma ve emeklerine yabancılaşma sürecine girmişler ve çıkarlarının işçi sınıfının çıkarlarıyla aynı olduğu bilincine varmaya başlamışlardır.

SENDİKAL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER MÜCADELESİ

Emperyalizm çağında, tekelci burjuvaziye karşı verilen mücadelede, işçi sınıfı ve diğer emekçi kesimlerin ortak bir ekonomik temeli vardır. Tekellerin sömürüsünün; toplumun tüm emekçi kesimlerini etkileyen bir sömürü olması, tekelci kapitalizmin varlık nedenlerinden biri olması, tekelci kapitalizmin sömürüsüne karşı tüm emek çi kesimlerin ortak mücadelesinin maddî temelini oluşturmaktadır.

Egemen güçlerin tek çatı altında işçi, emekçi sınıf ve kesimlere karşı örgütlenmeleri tüm emekçi kesimlerin ortak mücadelesini geliştirerek sürdürmelerini zorunlu kılmaktadır. Ülkemizde burjuvazi tek çatı altında, (Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği) biraraya gelerek kendi sınıfsal örgütlenmesini gerçekleştirmiş ve emperyalizm ve onun uluslararası örgütleriyle bağlantısını güçlendirmiştir.

Tekelci kapitalizmin geldiği bu aşamada ve bilimsel ve teknolojik gelişmelerin sonucu toplumun eğitim emekçisi ve teknik eleman gibi mesleklere sahip olanlarından oluşan tabakalarıyla işçi sınıfı arasında bir yakınlaşma meydana gelmektedir. İşçi sınıfının ve işçi

sınıfı dışında kalan bu tabakaların sayısı da süratle artmaktadır. Büyük bir kısmı kamu kesiminde çalışan ve sendikal haklardan yoksun olan bu emekçi tabakaların işçi sınıfının siyasî, ideolojik ve fiili önderliğinde verdikleri mücadele sonucu, sendikal haklarını elde edebilmekte bağımsızlık ve demokrasi için toplumun kurtuluşu olan sosyalizm için verilen mücadeleye daha etkin bir biçimde katılabilmektedirler.

4. DÜNYANIN DİĞER ÜLKELERİNDE ÇALIŞANLARIN SENDİKAL HAKLARI

Ülkemizde olduğu gibi diğer ülkelerde de kamu kesimi çalışanları (işçiler ve diğer çalışanlar) sendikal haklarına kavuşmak için zorlu mücadeleler vermişler ve kendi ülkelerinde sınıf mücadelesinin ulaştığı boyut ve vardığı sonuçlara göre çeşitli düzeylerde haklar elde etmişlerdir.

Kamu kesimi çalışınlarının örgütlenme özgürlüğü 1948 yılında Uluslararası Çalışma Kanferansında kabul edilen «Örgütlenme Hak ve Özgürlüğü Anlaşması» ile ilk kez uluslararası düzeyde tanındı. Bu anlaşma, «İşçiler ve çalışanlar, aralarında hiçbir türlü ayırım yapılmaksızın, önceden izin almaksızın, kendi seçimleriyle örgütlere katılabilmeli ve örgüt kurabilmelidirler.» demektedir.

Sendikal hakların başta 1948 anlaşması olmak üzere daha birçok uluslararası anlaşmalarla da tanınmasına karşın, bu hakkın çeşitli ülkelerde farklı düzeyde uygulanması ve bazı ülkelerde de hiç kullandırılmaması görülmektedir.
Kamu kesimi çalışanlarının örgütlenme özgürlüğüne sahip olduğu ülkelerde sendikal hakların kısıtlanması konusunda şu üç farklı eğilim ortaya çıkmaktadır :

4.1 — Sendikal örgütlenme hakkını tanımak ama grev hakkını tanımamak veya sınırlamak.

4.2 — Kamu kesiminde çalışanların bazı kesimlerine örneğin,

- Silahlı kuvvetler mensupları
- İç güvenlik mensupları (polis v.b.)
- İtfaiye vb. gibi kuruluşlarda çalışanları,
- Devletin ya da devlet kuruluşlarının yönetim kademelerinde bulunanları, örgütlenme dışı bırakmak.

4.3 — Örgütlenme hakkının tanındığı hallerde bile, kamu kesiminde çalışanların «politik bağlantılarını ya da grev eylemlerini önlemek» için, dolaylı ya da dolaysız yollarla özel kesim işçileriyle birlikte, örgütlenmelerine kısıtlamalar getirmek, yalnızca kamu kesiminde çalışanları kapsayan örgütlenmeler de bile güçlü örgütlerin ortaya çıkmasını engelleyecek biçimde zorlamalar ve bölücülük yapmak.

Dünya ölçeğinde ortaya çıkan sendikal hakların kısıtlanması, sendikal mücadelenin saptırılıp, hedefinin bulanıklaştırılması çabaları Türkiye burjuvazisinin her dönemde yararlandığı ve uyguladığı taktikler olmaktadır.

Bugün Dünyada kamu kesiminde çalışanların, özellikle işçilerin dışında kalan emekçi kesimlerine, sendikal hakların tanınmadığı 8 ülke kalmıştır. Bunlar Ekvator, Etiyopya, Ürdün, Liberya, Nikaragua, Peru, İspanya ve TÜRKİYE'dir.

- **Türkiye, kamu kesimi çalışanlarına sendikal hak ve özgürlükleri tanımayan 8 ülkeden biridir.**

5. SENDİKAL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN GELİŞİMİ VE MEVCUT HUKUKİ DURUM

Ülkemizde sendikal hak ve özgürlüklerin tarihi gelişmesine bakıldığında 1946 yılına kadar süren yoğun bir baskı ve sınırlama döneminin yaşandığı görülmektedir. 1946'da İşçi Sigortaları Kurumu ve Çalışma Bakanlığının kurulması ve 1947'de Sendikalar Yasasının çıkarılmasıyla bu anlamda önemli sayılabilecek gelişmeler gerçekleşmiştir. Ancak 1947'de çıkarılan Sendikalar Yasası grevi ve toplu sözleşmeyi yasaklamaktadır.

27 Mayıs Anayasası sendikal hak ve özgürlükler açısından bir dönüm noktasıdır. Anayasanın 46. maddesiyle herhangi bir ayırım gözetilmeksizin sendika hakkı tanınmış ve toplu sözleşme ve grev hakları getirilmiştir. Ancak grev hakkının yalnızca işçilere tanınmış olması, kamu kesiminde çalışanların bir kısmının işçi sayılmaması ve bunların grev hakkına sahip olmaması gibi bir anlayışla yorumlanmıştır. Buna bağlı olarak da memur ve işçi kavramlarının birbirinin karşıtı olarak anlaşılması eğilimi güçlenmiş ve yasalara da egemen olmuştur.

1963'de çıkarılan 274 Sayılı Sendikalar Yasası, geleneksel fikri - bedenî çalışma ayırımı yerine hizmet akdiyle çalışan herkesin işçi sayılacağı yönünde bir hüküm getirmiştir. (Madde: 2) 275 sayılı Toplu - İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt yasası ile 931 ve 1475 sayılı İş Yasalarında da işçi tanımının yapılmasında hizmet akdi kavramı esas alınmış olduğu halde, dar anlamda bir işçi tanımına dayanılarak çalışanların giderek daha büyük bir bölümünün sendikal haklardan yoksun bırakılması yönündeki uygulama sürekli gelişmiştir.

Kamu kesiminde çalışanlarla ilgili olarak, özellikle 657 sayılı Devlet Memurları Yasasının çıkarılmasından sonra memur tanımının geniş tutulması ve işçi kapsamının gide-

rek daraltılması eğilimi güç kazanmıştır.

Öyle ki, artık işçi - memur ayırımı tümüyle rastlantısal bir nitelikte-dir. Ard arda çıkarılan yasa ve kararnamelerle bu konu tümüyle çıkmaza girmiş, işçiyle memurun ayırdedilmesine yasal anlamda ola nak kalmamıştır (3). Bu durumsa, Anayasanın eşitlik ilkesine de aykırı olarak, bir yandan aynı koşullar altında çalışan kişilere ayrı hukuksal statülerin uygulanması sonucunu getirmekte; diğer yandan da çalışanların kendi yaşamları üzerinde söz sahibi olabilmelerini engellemek için bir araç olarak kulanılmaktadır. Bu anlamdaki uygulamalar sendikal hak ve özgürlüklerin özünü zedeleyici bir niteliktedir.

12 Mart döneminde, Anayasanın 46. maddesinde yapılan değişiklikle sendika hakkının yalnızca işçilere tanınır biçime getirilmesi, ge nelde sendikal hak ve özgürlükler, özelde kamu kesiminde çalışanların sendikal hakları açısından bü yük bir gerilemedir. Memurların sendikal hakları her ne kadar 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Yasasının dar çerçevesinde, toplu sözleşme ve grev haklarından, ayrıca toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme ya da yurt dışındaki sendikalarla ilişki kurma gibi hak ve özgürlüklerden yoksun, göstermelik bir nitelikte ise de, yapılan değişiklik tümüyle Anayasa'nın ru huna ve sosyal hukuk devleti ilkelerine terstir.

Bu ve benzeri çabalarla sendikal haklardan yararlananların kapsamının giderek daraltılmasının yanısıra gözlenen diğer bir olgu, sen dikal hakların kullanılmasına da çeşitli sınıramaların getirilmiş bulunmasıdır.

Grev hakkının kullanılmasının uzun süren bürokratik formalitelere bağlı bulunması ve bu hakkın tümüyle ekonomik sınırlar ara sına hapsedilerek, genel grevle dayanışma grevinin yasaklanması bu sınırlamaların en belirgin örneklerindendir. Sendika seçme özgürlüğünün temelini oluşturan referanduma yer verilmemesi; yetki

tesbitinde uzlaşmacı sendikalara çeşitli sahtekârlıklar için olanak tanıyan formalitelerin mevcut olması, İş Yasasının iş güvencesini yok eden 13 ve 17. maddeleri de bu kapsamdadır.

Gerçekte, sendikal hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi, yeni kazanımların elde edilmesi söz konusu olduğunda; halen bu haklara sahip olanlar için mevcut bulunan sınırlamaların ortadan kaldırılmasıyla, sendikal hakka sahip olamayanların bu hakka kavuşması doğrultusundaki mücadelenin birbirinden ayrılamayacağı açıktır. Bunların ikisi de aynı öze; sendikal hak ve özgürlüklerin özüne ilişkindir. Çalışanların önemli bir kesiminin sendikal haklarının ta-

nınmaması, bu haklara sahip olanlardan bazılarının statü değişiklikleriyle sendikal haklarını yitirmeleri için de açık kapı oluştururken, mevcut sendikal hakların kullanılmasına ilişkin anti - demokratik sınırlama ve uygulamalar da gelecekte bu haklara kavuşacak kitleler için bir tehdit oluşturmaktadır.

Bu anlamda, halen sendikal haklara sahip olsun, olmasın, tüm çalışanlar sendikal hak ve özgürlükler için verilen mücadelenin geliştirilmesi ve yükseltilmesini ortak hedef olarak görmektedirler.

6. ÖNERİLER

Sendikal hak ve özgürlüklere ilişkin ortak önerilerin başlıca iki grup içinde toplanması olanaklıdır. Konunun birbirini tamamlayan iki boyutu olarak bunlardan biri, halen sendikal haklara sahip olmayanların bu haklarına kavuşması, diğeri de sendikal haklara sahip olanların bu haklarını kullanmalarına ilişkin sınırlamaların ve anti - demokratik uygulamaların ortadan kaldırılmasıdır.

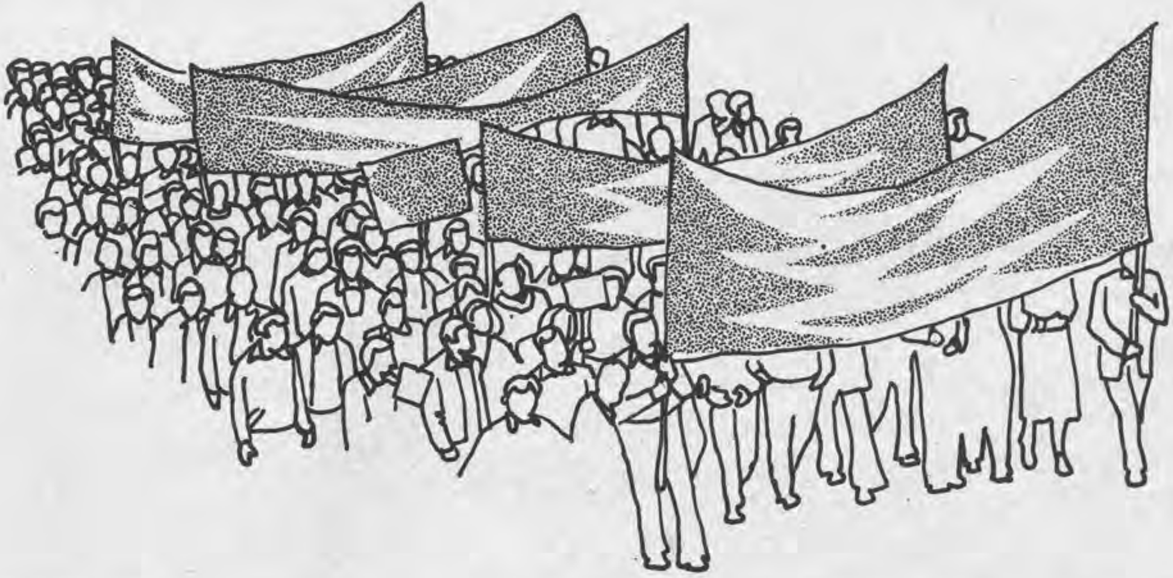
● Tekelci kapitalizme karşı tüm emekçi kesimlerin ortak mücadele etmeleri zorunludur.

6. 1. SENDİKAL HAKLARA SAHİP OLMAYANLAR BU HAKKA KAVUŞTURULMALIDIR.

Vereceğimiz örgütlü mücadele ile sendikal haklarımızı mutlaka alacağımıza inanan bizler, bir yandan uzun vadeli çalışmalarımızı sürdürürken, diğer yandan da kısa vadede her türlü yasal olanaklarımızı kullanacağız.

Bugün, kamu kesiminde Devlet Memuru statüsünde çalışmakta olan yüzbinlerce emekçinin Anayasal bir değişikliğe gerek olmaksızın işçi statüsüne geçirilmeleri yoluyla sendikal haklara kavuşmaları olanaklıdır ve bu sağlanmalıdır.

Anayasa'nın 117. maddesine göre kimlerin «devlet memuru» olduğunun kıstası genel idare esaslarına göre hizmet ifası olarak belirlenmiştir. Bundan anlaşılması gereken, kamu gücünün kulanılması ve bu yetkinin, icrai kararlar almak ve kararları uygulamaya koymak niteliğini taşımasıdır. Dolayısıyla, kamu kesiminde çalışanlardan bu konumda olmayanların bir yasa çıkarılarak işçi statüsüne geçirilmesi Anayasa'ya aykırı olmayacaktır. Anayasada bulunmadığı halde, bu tür bir hakkın tanınması, tersine demokratik ve sosyal bir Anayasa rejiminin gereklerine uygun düşen bir sonuçtur ve bu hak, 1971 değişikliğine rağmen, Anayasa'mızın bünyesinde zaten hâlâ mevcut bulunmaktadır (4).
Salt zaten mevcut bir Anayasal hakkı somutlaştırıp güncelleştirme açısından zorunlu görünen böyle bir yasal düzenlemenin sağlanması demokratik olmanın ve emekten yana olmanın asgarî zorunluluklarından biri olarak gündemdedir. Bu doğrultuda son ILO toplantısında kabul edilen ve sendikasız kamu çalışanlarına sendikal hakların tanınmasını öngören karar metnine uyulmalıdır.

6. 2. MEVCUT SENDİKAL HAKLARIN KULLANILMASINA İLİŞKİN ANTİ-DEMOKRATİK SINIRLAMALAR KALDIRILMALIDIR.

Türkiye işçi sınıfının Sendikal Hak ve Özgürlükler için verdiği mücadelelerin sonucu, yasalarda birtakım kazanımlar yer almıştır. An cak, bu kazanımların geliştirilmesi ve yeni kazanımlar için mücadele devam etmektedir.

- Anayasa'da lokavt olmadığı hal de, 275 sayılı yasa ile işverenlere bu hak verilmiştir. Lokavt sosyal suçtur. Yasalardan çıkarılmalıdır.
- Grev ekonomik sınırların arasına hapsedilmiş; genel grev, dayanışma grevi yasaklanmıştır. Genel grev ve dayanışma grevi yasalarda yer almalıdır.
- Grev hakkını kullanmak, uzun süren bürokratik formalitelere bağlanmıştır; grev hakkını kullanmayı uzatan tüm formaliteler yasalardan çıkarılmalıdır.
- Yetki tesbitinde, uzlaşmacı sendikalara çeşitli sahtekârlıkları için olanak tanıyacak formaliteler konmuştur. Sendika seçme özgürlüğünün temelini oluşturacak Rerefanduma yer verilmemiştir; Referandum en kısa za manda yasallaşmalıdır.
- İş yasasında, iş güvencesini yok eden 13. ve 17. maddelere yer verilmiştir; İş Yasası mutlaka demokratikleştirilmelidir.
- İşçinin, üyesi bulunduğu sendikadan ayrılması, noterden istifa etme şartına bağlanarak, sendi ka seçme özgürlüğü engellenme ye çalışılmıştır. Noterden istifa şartı yasadan çıkartılmalı, işçi dilekçeyle üyesi olduğu sendikadan ayrılabilmelidir.
- Tarım İş Yasası çıkarılmalıdır.
- Asgari ücret her yıl yeniden saptanmalı, yalnız ücretlilere uygulanan özel indirim asgari ücret düzeyine çıkarılmalıdır.

Sendikal hakların özgürce kullanılmasını engelleyen bu anti - demokratik sınırlamalar tümüyle kal dırılmalıdır.

SONUÇ

Emperyalizme bağımlı Türkiye egemen sınıflarının, çalışanların bir bölümüne tanımadığı, sendikal haklar için mücadele başarıya ulaşacaktır. Çalışanların ve onların kitle örgütlerinin verdiği ve vereceği mücadele, «TOPLU SÖZLEŞMELİ VE GREVLİ SENDİKAL HAKLAR»ın tüm çalışanlara tanın ması, sendikal hak ve özgürlüklerin kullanımını kısıtlamaya yönelik her türlü anti - demokratik uygulamanın son bulması, yeni hak ve mevziler elde edilmesine yönelik olacaktır. Örgütlerimiz, kitlelerimizden aldığı somut destek ve güçle bu doğrultuda mücadeleyi kararlı bir biçimde sürdürecek ve her türlü demokratik mücadele biçimini gündeme getirecektir. Or tak mücadelemiz, çalışanların ulus lararası örgütlerine, platformlarına da ulaştırılacak ve dayanışma sağlanacaktır.

Kitlelerin ekonomik - demokratik hakları için yıllardır bağımsızlık demokrasi mücadelesine bağlı bir biçimde mücadele veren örgütlerimiz, «SENDİKAL HAK VE ÖZGÜR LÜKLER İÇİN İLERİ» şiarını bağımsızlık - demokrasi - sosyalizm mücadelesine tabi bir biçimde tüm Türkiye'de yankılandırmaya karar lıdır.

---

(1) 1978 DPT programına göre (s. 281) 1977 yılında toplam sigortalı sayısı 2.2 milyon, DİE Aylık İstatistik Bülteni (1978, 1 - V)'ne göre sigortalı sayısı, 1978 Ocak ayı itibariyle 1.934.642'dir. Yukarıdaki verilerden de anlaşılacağı gibi, devletin farklı kurumlarında yapılan araştırmaların vardığı sonuçlar birbirini tutmamaktadır.

(2) DPT programı 1978 (s. 281).

(3) Bkz. Tunçomağ, Türk İş Hukuku, s. 117; Serozan, Memur ların Sendikal Örgütlenme Hakkı, Yargı no: 24, 1978, s. 9 ve Işıklı, Kamu Kesiminde Çalışanların Sendikal Hakları, Ankara, 1976, s. 51 - 52.

(4) Bkz. Serozan, «Memurların Sendikal Örgütlenme Hakkı» Yargı, no. 24, 1978, s. 11 ve Tanör, «Bugün Memurların Örgütlenme Hakkı Ne Durum dadır», Yargı, s. 23, 1978, s. 7.

ÖĞRETİM YILI BAŞLARKEN

İlköğretimin yasal bakımdan zorunlu olmasına karşın 3000'den fazla köyde ilkokul yoktur. Var olan köy okullarının büyük çoğunluğu tek öğretmenlidir.

EĞİTİMİN DEMOKRATİKLEŞMESİ İÇİN MÜCADELEMİZ SÜRECEK

Eylül, Ekim ve Kasım aylarında ilkokuldan üniversiteye kadar tüm öğretim kurumlarının açılması, bu dönemde eğitim sorunlarına daha bir güncellik kazandırıyor. Eğitim ve sorunları enine boyuna tartışılıyor. Geçtiğimiz ay içinde ilköğretim haftası nedeniyle TÖB-DER'in düzenlediği panelde de özellikle ilköğretim tartışma konusu yapıldı. DİSK'in görüşlerinin Genel Sekreter Yardımcısı Hüseyin EKİNCİ tarafından açıklandığı panelde TÖB-DER Genel Başkanı Gültekin GAZİOĞLU, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi adına Fatih SÖYLER, Sosyal Hizmet Mütehassısları Derneği Genel Sekreteri Arif TAŞTEKİN, Gazeteci Şükran KETENCİ, Eğitimci Yaşar ÇAĞLAYAN ve Çankaya İlköğretim Müdürü İsmail BAŞBUL konuştular.

Eylül'ün, 18'inden bu yana ilkokullar açılmaya başladı. Önümüzdeki günlerde orta öğretim, daha sonra da yüksek öğretim başlayacak. Yeni öğretim dönemi başlarken öğretimle ilgili sorunlara bir defa daha değinmek, önümüzdeki görevleri vurgulamak, sorumluların dikkatlerini çekmek yararlı olacaktır.

Genel anlamda eğitim, kişilere belli bir dünya görüşünün, ahlâk ve davranış kurallarının aşılanmasına, zihinsel ve bedensel yeteneklerinin geliştirilmesine, kişilerin karakterinin oluşturulmasına yönelik düzenli bir etkidir.

TABURCU EDİLEN KÜÇÜK CAVİT KÖYÜNE DÖNDÜ: Ekmek parası kazanmak için gurbete giden oğlunun tek kolla eve dönmesi anne Fahriye'yi perişan etti. Dertli kadın "Oğluma nazar değdi" diyo

Patronu, kolu kopan küçük Cavit'le 25 yıllık iş mukavelesi yapacak

KOLUNU BU MAKİNEYE KAPTIRDI: Torna atelyesinin sahibi olan Ahmet Temiz, Günaydın muhabiri Mümin Sertbaş'a küçük Cavit'in kolunu kaptırdığı makineyi gösteriyor.

Mümin SERTBAŞ-İZMİR

Çalıştığı işyerinde kolunu torna makinesine kaptırıp tek kollu kalan İzmirli Cavit İzdeş (10) tedavi gördüğü hastaneden taburcu edilmiş ve doğduğu köy olan Bayındır'ın Kızıloba köyündeki annesinin yanına gitmiştir. Öte yandan işveren torna atelyesi sahibi Ahmet Temiz çırak olarak yanında çalışan ve kolu torna atelyesindeki matkap makinesinde kopan küçük Cavit'e geçmiş olsuna gelmiş ve "Ona, emekliliğine kadar, 25 yıl bakmaya, yani yanımda çalıştırmaya hazırım." demiştir. Şimdi küçük Cavit ustasının noterden yapacağı 25 yıllık iş mukavelesini beklemektedir.

● Kapitalistler çocuğa gereken değeri vermemektedir.

EĞİTİM ÖMÜR BOYU SÜRER

Eğitim, çocuğun doğmasından başlayarak ailede, okulda, işyerin de kısaca **hayatın tüm alanlarında** ömür boyu sürer.

Eğitim **yalnızca** okullarda ya da benzeri kurumlarda gerçekleştirilmeye çalışılan öğretimden oluşmaz. Eğitim, yalnızca bu alandaki en etkin kurum olan okullarda değil, insanın tüm yaşamı boyunca aile içinde, üretim olayı içinde, toplumsal pratikte... kitle haberleşme araçları ile de gerçekleştirilir. Ama şüphesiz ilkokuldan başlayarak okullarda sürdürülen öğrenim, eğitimin en düzenli ve önemli bir parçasıdır.

Eğitimin amacı **doğaya egemen olmak** ve **toplumsal sorunları çözmek** için insanın yeteneklerinin **sınırsızca** geliştirilmesi olmalıdır. Ancak sınıflı toplumlarda eğitim bu amaçla değil, hakim sınıfların egemenliğini sürdürmek amacıyla gerçekleştirilir.

Konuyu her türlü saptırmadan uzakta, işçi sınıfı bilimi açısından bakıldığında, eğitim sorununu üretim biçimlerinin gelişimi içinde ele almak gerekir. Eğitim kurumları, üretim güçlerinin gelişme düzeyince biçimlenen ve üretim ilişkilerinin oluşturduğu temel yapıya göre belirlenen üst yapı kurumlarıdır.

EĞİTİM, SINIF MÜCADELESİNDEN BAĞIMSIZ DEĞİLDİR

Sınıflı toplumlarda **tarafsız, sınıflarüstü, sınıflardışı** eğitim olamaz. Sınıflı toplumlarda eğitim sınıfsaldır ve genel olarak iktidar

daki hakim sınıflara hizmet eder. Eğitim toplumsal düzenden, sınıf mücadelesinden bağımsız değildir. Eğitim, hem sınıflar arasındaki mücadelenin **ürünü**, hem de bu mücadelenin **aracıdır**.

Öğretim kurumları ve öğretim sistemi, hakim sınıflar ve onların iktidarlarınca düzenlendiği için, sömürü düzeni bu alana da yansımıştır. Öğretimde eşitlikten söz etmek ikiyüzlülüğün ta kendisidir. Öyle ki, Anayasa'da **«Halkın eğitim ve öğretim ihtiyaçlarını sağlamak devletin başta gelen görevidir. İlköğretim kız ve erkek tüm vatandaşlar için başta gelen görevdir. İlköğretim kız ve erkek tüm vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır»** denmesine rağmen, uygulamada köy - şehir, kız - erkek, bölgeler ve sınıflar arasında tam bir **eşitsizlik** vardır.

● Eğitimin amacı insanın yeteneklerini sınırsız geliştirmek olmalıdır.

30 BİN ÖĞRETMEN İŞÇİ OLARAK ÇALIŞIYOR

İlköğretimin zorunlu olmasına rağmen, **3000'den fazla köy** tümüyle **okulsuz** ve **öğretmensizdir**. Varolan köy okullarının büyük **çoğunluğu** ise **tek öğretmenli** ve tek ders hanelidir. Her türlü **araç**, gereçten yoksundur. Büyük şehirlerde ise işçi ve emekçilerin yerleşik olduğu **gecekondu** semtleri ile **zengin** semtlerinde öğretim olanakları

YORUMU GEREKTİRMEYEN BİR HABER

Mustafa Öğretmen sınıfta öğrencileri ile

Geçinebilmek için seyyar satıcılık yapan yirmi beş yaşındaki Mustafa Gülbeyaz, Bağcılar 50. Yıl Adnan Ötüğen İlkokulu'nda 3'üncü sınıfın öğretmeni. Yukarıda genç öğretmen sınıfta öğrencileri ile bir ders sırasında görülüyor...

...Ve seyyar tezgahı başında satış yapıyor

Mustafa Gülbeyaz her sabah saat 5'de Hal'e gidiyor ve o gün satacağı malları alıyor. Okuldaki mesaisi ise sabah saat 7.45'de başlayıp 12.30'da bitiyor. Öğretmen Mustafa'nın seyyar satıcılığı ise günün bu saatinde başlıyor. Üstte genç öğretmen tezgah başında..

Ağırlaşan hayat şartları karşısında aldığı 2 bin 611 lira aylığın yetmediğini söyleyen

Bir öğretmen geçinebilmek için seyyar satıcılık yapıyor

Enis AYYILDIZ

Ağırlaşan yaşam koşulları altında aylığı ailesinin geçimine yetmeyen bir ilkokul öğretmeni seyyar satıcılık yapmaya başladı. Bağcılar Adnan Ötüğen İlkokulu öğretmeni olan 25 yaşındaki Mustafa Gülbeyaz geçimini sürdürebilmek için sabah öğretmenlik, öğleden sonra da seyyar satıcılık yapıyor.

800 lira ödeyerek tekerlekli seyyar satıcı ara[illegible] söyleyen Mustafa Öğretmen [illegible] günü nasıl yürüttüğünü şöyle anlatıyor: "Sabah gün ağarmadan saat 5'de uyanıp, Sebze Hali'ne gidiyorum. O gün hangi meyveler gelmişse, alıyor ve Bağcılar'daki eve dönüyorum. Saat 7.45'de okulda öğretmenliğe başlıyorum. 12.30'da okuldan çıkıyor, ikinci işim seyyar satıcılığa başlıyorum."

Mustafa Gülbeyaz, öğretmenlik maaşının işgüçlüğü zammıyla birlikte ayda 2 bin 611 lira tuttuğunu, seyyar satıcılıktan ise günde ortalama 150-200 lira kazandığını söylüyor.

Fotoğrafta Mustafa öğretmen eşi Ayşe (25) ve kızı Canan Gülbeyaz (16 aylık) ile birlikte

- İlköğretimde bölgeler ve sınıflar arasında eşitsizlik vardır.

açısından büyük farklılıklar vardır. Öğretmen ihtiyacı ciddi bir sorunken **30.000'e** yakın **öğretmen** —çoğu ilkokul öğretmeni— yurtdışında **işçi** olarak çalışmak zorunda bırakılmıştır.

Burjuvazinin, sözcülerinin tüm övünmelerine karşın, okuma - yazma bilmeyenler tüm vatandaşların yarısına yakındır. Bu oran kadınlarda % 60'ı geçmekte ve ciddi bir sorun olarak durmaktadır. Burjuva iktidarlar 50 yılı aşkın «çabalarına» rağmen bu alanda da yetersizliğini kesinlikle göstermiştir. Sınıflar gerçeği, öğretimdeki öğrenciler incelendiğinde tam olarak görülmektedir. Zorunlu ve parasız olan ilokullarda **nisbeten** yüksek olan işçi ve emekçi çocuklarının oranı, orta öğretim ve yüksek öğretimde iyice düşmektedir.

Kapitalistler kendi çocuklarını ana okullarından başlayarak her türlü olanaklara sahip, **özel** ilk ve orta okullarda okutarak, **özel** kurs lara gönderip, **özel** öğretmenlerle yetiştirerek yüksek okul olanakları sağlarken, emekçi çocuklarını da **imam hatip okuları, biçki - dikiş kurslarına** yöneltmektedir. Böylece erkek çocuklar, kurulu düzenin gönüllü savunucuları yapılmak istenmekte, **kız çocukları da evin köleleştirici hayatı içinde tutulmaya çalışılmaktadır.**

ANA OKUL ÜCRETİ, ASGARİ ÜCRET KADAR

Çalışmaya başlayan kadın ve çocukların sayısı giderek artmaktadır. Kadının ev hayatının köleleştirici etkisinden kurtularak, üretimde yer alması elbette istenen bir şeydir. Ancak, kapitalizm koşullarında bu gelişim, yeni sorunları da birlikte getirmektedir. Bu sorunların başında da çalışan kadınların çocuklarının **bakımı ve** eğitimi gelmektedir.

Bu konuda yapılan araştırmalar, kişinin gelişmesind- · karakter özelliklerinin ortaya çıkması ve biçimlenmesinde çocukluk dönemindeki eğitimin belirleyici olduğunu ortaya koymuştur. Denilebilir ki, kişinin **karakteri** bedensel ve zihinsel yetenekleri, büyük ölçüde bu dönemdeki yetişmesine bağlıdır.

Kırsal kesimde çalışan kadınlar bir yana, kentlerde çeşitli sanayi ve hizmet sektörlerinde, bürolarda **çalışan** emekçi kadınların sayısı **1,5** milyonu aşkındır. Bunların yaklaşık yarısı evli ve çocukludur. Buna karşın çocuk yuvası, **kreş,** ana okulu ve benzeri çocuk bakımı ve eğitimi için gerekli kurumlar **yok denecek kadar** azdır. Varolanlar da pahalı ve yetersizdir. Öyle ki, bir çocuğun kreş ya da ana okulu masrafları yaklaşık asgari işçi ücreti dolaylarında dır. Bu gerçek de varolan olanaklardan kimlerin yararlanabileceğini göstermektedir.

Sorunun ileri kapitalist ülkelerde bile çözülememiş olması ve **yalnızca sosyalist ülkelerin** kent ve kırsal kesimlerdeki bütün kadınlar için —dolayısıyla tüm çocuklar için— sorunu çözmüş olmaları gerçeği, sorunun çözümün de sınıfsal olduğunu gösteren bir kanıttır. Gerçekten de bütün iddialarının aksine kapitalistler, insanlığın geleceği ve en değerli varlık hazineleri olan çocuğa değer vermemekte ve çocukların gerçek eğitimini sağlayamamaktadırlar.

ÇOCUKLARIN ÇALIŞMA KOŞULLARI KAPİTALİZMİN YÜZ KARASIDIR

Öte yandan sanayide ve çeşitli hizmet sektörlerinde çalışan çocuk

Öğrenim her yönüyle bir sorun olma özelliğini giderek artan oranda korurken, bu sorunun çözümü için en başta mücadele verenler de öğretmenler olmaktadır. Öğretmenler bir yandan özlük sorunlarının çözümü için mücadele verirken diğer yandan da özlük sorunları yaratan düzenin kendisine karşı mücadelelerini sürdürmektedirler. Resimde DİSK'in onur üyeliğine kabul edilen TÖB-DER'in 1 Mayısta geçişi görülmekte...

lar bütünüyle eğitimden yoksundur. Yaşıtları okurken, bunlar hayatını kazanmaya ve ailesinin maddî sorunlarına biraz olsun katkıda bulunmaya çalışmaktadırlar. Özellik le küçük sanayi ve hizmetlerde çokça rasladığımız, her türlü sosyal haktan yoksun, küçük yaşına rağmen **10 - 12 saat**, hatta daha fazla çalışan çocuklar genel olarak kapitalizmin özel olarak ülkemizin yüz karasıdır.

Öte yandan yurtdışında çalışan işçilerin yüzbinlerce çocuğu tam anlamıyla emperyalizmin beyin yıkama mekanizmasına terkedilmiş durumdadır. Bu çocukların eğitimi konusunda devlet üzerine düşen asgari görevleri yerine getirmemekte, çok değişik kültürel etkiler altında kalan çocukların kendi dillerinde normal, ilkokul eğitimleri bile sağlanamamaktadır.

● Zorunlu ve parasız ilkokullarda nisbeten yüksek olan işçi ve emekçi çocuklarının oranı, orta ve yüksek öğretimde azalmaktadır.

Çocukların eğitim sorununa, özellikle beşikten ilkokul sonlarına kadar olan döneme ayrı bir önem vermek zorundayız.
Bu anlamda burjuvazinin ideolojik saldırısı içinde biçimlenen masallardan, oyuncaklardan gerçeği örtbas eden ders kitaplarına kadar konunun üzerinde önemle durmalı ve bu konuyu daha geniş bir biçimde ele almalıyız.

EĞİTİMİN DEMOKRATİKLEŞMESİ MÜCADELESİNİ SÜRDÜRECEĞİZ

Kapitalist üstyapı kurumlarının tümü gibi öğretim sistemi de bozuktur. Biliyoruz ki, bu alanda köklü çözüm, temel değişiklik, ancak ekonomik yapıdaki köklü değişiklikle, iktidarın sınıfsal olarak el değiştirmesiyle olanaklıdır. Ancak işçi sınıfı öncülüğünde tüm halk güçlerinin iktidarı bilimsel, yaratıcı, kişinin zihinsel ve beden sel yeteneklerini sınırsızca geliştirmeye yönelik bir eğitimi hayata geçirebilir.

Demokratik güçler için eğitim ala nında yine de bugün yapılacak görevlerimiz var. Öncelikle bu alanda çalışan eğitim, bilim ve kültür emekçileri olmak üzere tüm de-

● DİSK, eğitim kurumlarının demokratikleştirilmesi mücadelesini önde gelen görevleri arasında saymaktadır.

mokratik güçler eğitimin demokratikleşmesi yolunda bilimsel, kararlı ve sistemli bir mücadeleyi yürütmelidirler.

Demokratik, eşit ve özgür bir halk eğitiminin, ancak sosyalist bir düzende gerçekleştirileceğinin bilincinde olan DİSK, eğitim kurumlarının demokratikleştirilmesini her dönemde en önce gelen görevleri arasında sayar.

İşçi sınıfının demokratik sınıf ve kitle sendikal örgütü DİSK, demokratik güçlerin bu yoldaki mücadelelerinde her zaman onların yanında olacaktır.

"Evlerimize dönmek istemiyoruz. Çünkü orada aç kalıyoruz" Faruk ARAR

İstanbul polisi önceki gece sokaklarda başıboş gezen yirmiye yakın çocuğu yakalayarak Çocuk Bürosu'na teslim etti. Bu çocuklardan bir kısmının evlerinden kaçtıkları, bir kısmının da aileleri tarafından atıldıkları tespit edildi. Çocuklar "Evlerimize dönmek istemiyoruz. Çünkü orada aç kalıyoruz" dediler. Yetkililer her gece bu kadar çocuk yakalayarak Çocuk Bürosu'na teslim ettiklerini söylediler...

Bu bebek vapurda bulundu

Canan adı verilen bu yavru dün vapu da bulundu. Üzerindeki mektupt "Ben taş kalpli bir anne değilim. Am bakmaya gücüm yetmedi" yazılıydı.

Enflasyonun acı bir sonucu daha: Çocuklar sokağa atılıyor

Hayat pahalılığı görülmemiş şekilde arttığı ...ün birçok çocuk ailelerinden kopuyor

● Geçim darlığı çeken ai lelerde anne ve baba...

İSTEMLERİMİZ

DİSK eğitimin demokratikleşmesinde, başlıca aşağıdaki istemleri vazgeçilmez görmektedir.

- **Tüm okullarda can güvenliği sağlanmalıdır.**
- **Gerici, faşist, ırkçı, işçi sınıfı düşmanı kitaplar kaldırılmalı, ders programları, ders kitapları bilimsel esaslara göre hazırlanmalıdır.**
- **Okullardaki faşist yönetmelikler kaldırılmalı, disiplin sorunu öğrenciler ile birlikte çözümlenmelidir.**
- **Eğitim kurumlarını gerici, ırkçı, faşist amaçlar doğrultusunda kullanmak isteyen kişiler görevden alınmalıdır.**
- **Okullardaki öğrenci ve öğretmenleri üye kazanmayı amaçlayan tüm faşist örgütler dağıtılmalıdır.**
- **Temel eğitim 8 yıla çıkarılmalı ve 14 yaşından küçük tüm kız ve erkek çocuklara öğrenim olanağı sağlanmalıdır.**
- **Ülke çapında geniş bir okuma - yazma seferberliğine başlanmalıdır.**
- **Parasız eğitim ilkesi hayata geçirilmeli, öğretim ticaretine son verilmeli, özel okullar ve özel dershaneler kapatılmalı, çeşitli nedenlerle öğretimde geri kalan çocuklar için parasız yetiştirici dershaneler açılmalıdır.**
- **Köy okulları tek öğretmenli ve tek derslikli yapıdan kurtarılmalı, dershane, öğretmen ve araç gereç olanakları arttırılmalıdır.**
- **Yurt dışında çalışmak zorunda bırakılan eğitim emekçilerinin yurda dönmelerini sağlayacak maddi koşullar hazırlanmalıdır.**
- **Bu ve benzeri kararların alınması, uygulanması, öğretmenlerin özlük sorunlarının çözümü sırasında eğitim, bilim ve kültür emekçilerinin demokratik kitle örgütleriyle sıkı işbirliği içine girilmelidir.**
- **Eğitim, bilim, kültür emekçileri başta olmak üzere tüm kamu kesiminde çalışanlara grevli, toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkı tanınmalıdır.**

Bu yönde verilen onurlu mücadeleyi DİSK, tüm gücüyle desteklemeye devam edecektir.

Tan Oral

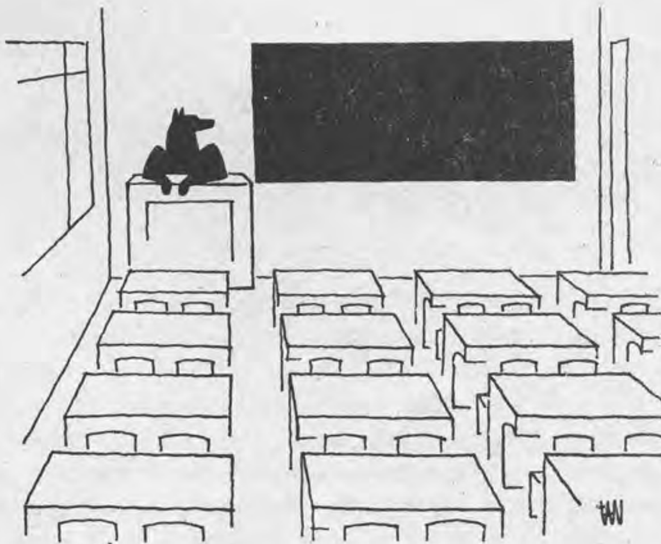
ÇİZGİLERLE EĞİTİM SORUNU

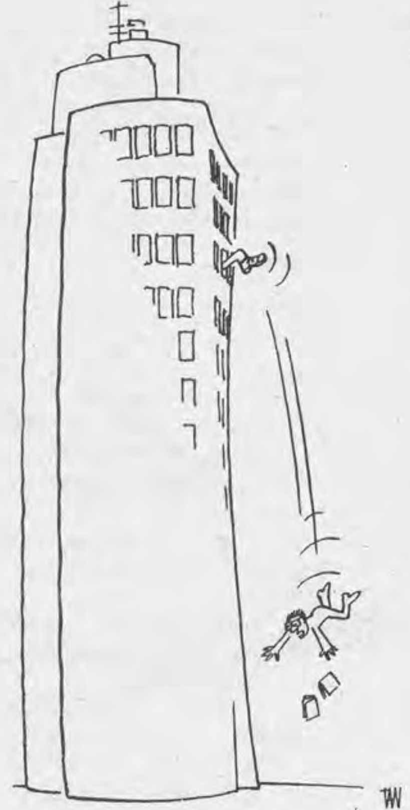

YÜKSEK ÖĞRENİM !

BİR EMEKÇİ KADIN YAZIYOR

ÇOCUKLARIMIZA KREŞ VE YUVALAR İSTİYORUZ

BİR EMEKÇİ ANA, DİSK'e GÖNDERDİĞİ MEKTUPTA KREŞ VE YUVA SORUNUNA NASIL BAKTIĞINI DİLE GETİRİYOR. MEKTUBU DERGİMİZE ALIYORUZ.

"Türkiye İşçi Sınıfının Devrimci Sendikal Örgütünün Genel Başkanlığına :

Sokaklar, bakımsız, çamurlu, çöp, hastalıklı hayvanlar dolu... Ve bu sokaklardaki çocuklar, bizim çocuklarımız. Yarın ülkeyi ellerine bırakacağımız, onlara azıcık mutluluk, insanca yaşam sağlamak için çabaladığımız çocuklarımız... Çoğu daha okullara gidemeyecek yaşta olanlar... Kırda kentte sokaklarda mikroba, hastalığa, bakımsızlığa taşıtların altında kalma tehlikelerine terkedilen köylerde tarlanın kıyısına ya da beşiğinde bırakılarak kendi başına hüyümeye alışmak zorunda olan, ülkenin yarınını kuracak olan bebeler...

Oysa çocuklarımız doğumlarından başlayarak eş koşullarda bakılabilecekleri yuvalar, oynayabilecekleri bahçeler, parklar bulabilseler, onları hastalıklardan, ölümden koruyacak, okul dönemine hazırlayacak eğitecek yerleri olsa ve biz analar babalar, işlerimize gönül rahatlığı ile gidebilsek, neler değişmez bu ülkede.

BAŞARININ ÖN KOŞULU

Doğumundan okul sıralarına gelinceye kadar, gereğince beslenen, ön eğitim alan, bakımlı büyüyerek okula gelen çocukların okul sıralarındaki başarıları çok daha üstün olacaktır. Öte yandan bu dönemi bakımlı geçiren bu çocuklarımızın amaçları daha iyi bir dünya için yaşamak, ülkesini daha ileri götürmek olacaktır. Sağlıklı yetişen çocuk gençlik döneminde hastalıklarla değil hastane kuyruklarında değil, iş bulabilmişse, işinin başında, okula girebilmişse daha ileri öğretim sıralarında olacaktır. Ve okul öncesi çocuklarını anasına, babasına, yakınına, komşusuna bırakarak ya da sokağın bilinmez tehlikelerine terkederek değil, gönlümüz rahat, yaptığımız işin daha iyi olmasına çalışacağız. Bunlar olamaz mı? Elbette olur. Eğer yöneticiler bugünün çocuklarını ele almaya karar verirlerse, eğer bir avuç sömürücüye milyonlarca aç, bakımsız çocuğumuzun ekmeğini bir gecede eğlence yerlerinde tüketme olanağı verilmezs olur elbette. Neden olmasın? Bugün Türkiye'de insanlar tembel, çalışmıyor diyenler beri gelsinler. Çalışıyorlar, hem de uykuların bile rahat uyuyamadan. Tarım emekçilerine bakalım, sanayide çalışanlara bakalım, bu yerlerde iş bulamayanlara bakalım... İş bulduğumuzda durmadan dinlenmeden çalışan didinen bizlere ne sağlanıyor? Suyu, elektriği, yolları yatacak oturacak odaları, yıkanabilecek yerleri olan evler mi? İnsan gibi yaşamamızı sağlayacak beslenebileceğimiz kadar para mı? Her gün eve 250 gram et girer mi hesabıyla, bir kuru ekmek, yanına bir lokma katık bırakarak sokağa bıraktığımız çocuklarımızla gün geçiriyoruz.

• Ellerimizle, çocuklarımız için, tüm emekçiler için doyasıya yaşanası bir dünyayı kuruncaya kadar, kreş ve yuva hakkı mücadelesi de vereceğiz.

299 KADININ ÇOCUĞU NE OLACAK?

İstemek hakkımız, çalışan her kişinin çocuğuna, hele okul öncesi minicik yavrusuna, bir yuva istemek hakkı. Nasıl mı? Önce tüm çocuklar ele alınmalı, İş Yasasına bağlı tüzüğün 300 kadın işçi çalıştırırsa bir işyeri yuva açacak hükmü bir aldatmacadan başka birşey olmuyor. Eğer 300 kadın gerekiyorsa, yuvayı açmamak için işveren 299 işçi ile idare ediyor durumu, kurtuluveriyor yuva açmaktan. 299 anne işe gelirken çocuğunu ne yapıyor? Bırakıyor yaşlı anasına yoksa gecekondu komşularından evde oturanı varsa ona, ekmeğini katığıyla bırakıyor ve çocuk tüm gün sokakların arasında kendine eğlence arıyor. 100,200,30,40 kadın çalıştıran yerler onların böyle bir zorlaması da yok, yuva, kreş açmak gibi. İşveren rahat, emekçi kadın yüreği evde çocuğun yanında, kafası karmakarışık, işinde... Bunu çıkar yol sanıyorlar. Oysa o çocuklar yarın haklarının hesabını soracaklar elbet. Çünkü görecekler, bilecekler dünyanın başka ülkelerinde yaşıtlarına nasıl bakılıyor, neler sağlanıyor? Neden diyecekler biz böyle bırakıldık? Ve soracaklar bunların hesabını...

ÇÖZÜMÜ GÜÇ DEĞİL...

Bugünkü koşullarda bile bu konuyu bir biçimde ele almak ve bir şeyler yapmak mümkün. Diyelim ki, sanayi kesiminde işverenler kadın erkek ayırmadan çalıştırdığı her işçi için SSK ya bir kreş pirimi ödeseler, SSK'nın elinde biriken analık primleri de buna buna katılsa ve sanayide çalışanlar için **«bölgesel kreş yu-**

Çocuklar yarınlarımızın umudu... Ve onlara 50 yılı aşkın Cumhuriyet hükümetlerinin layık gördüğü gerçekler... Bütün kalkınma edebiyatlarına rağmen... Ve bir türlü yürürlüğe sokulmayan yasalara rağmen...

Günaydın'ın pilot okul olarak seçtiği Barbar
Yıldız İlkokulu'nda yaptırdığı göz muayen

İlkokula başlay
öğrenciden, 17
gözleri çok bo

valar» açılsa. Ve küçük büyük işyerlerinde çalışanlar kendi bölgelerinde yakın kreşlere, bu çocuklar için ayrılmış otobüslerle çocuklarını yollasalar. Büyük işyerleri de kadın erkek işçi ayırımı yapmadan diyelim ki 500 işçi çalıştıran işyerlerinde kendi alanları içinde yuvaları kursalar sanayi kesiminde çalışanlarımızın çocukları okul öncesinde rahata kavuşmaz mı?

Ama bunları gerçekleştirmeyenlere 500 lira gibi bir ceza verirsen, o işveren 10 kere de, 100 kere de cezayı öder, bana mısın demez. Ama bunun cezası işyerini kapatmak, daha başlangıçta çalışma ruhsatı vermemek gibi olursa bakalım bunu gerçekleştirmeyen olacak mı?

Bir de memurlar var, onların halleri sanayide çalışanlardan iyidir sanmayalım. Üstelik onların ne grev ne toplu sözleşme hakları var, kaç yüz kişi de çalışsa yuva istekleri bile söz konusu değil. Büyük işveren devlet, memurlarını öylesine rahata kavuşturmuş ki, **«devlet dairesine işin mi düştü yandın»**, **«devlet memurları mı, rüşvetsiz çalışanı mı var?»** gibi deyimler atasözü gibi yerleşiyor toplumumuzda. Adam evine yemeğini alamamış, kömürü yok, çocuğun okul masrafını karşılayamıyor, karısı hasta... Elbet bu kişinin sizin işiniz için yerinden fırlamasını bekleyemezsiniz. Bir de Emekli Sandığı var, tüm memurların sandığı. Biriken paralarla hani boğazın kıyısında, Taksim'e yakın koca koca oteller var ya, gece bir kişinin 1500 liraya uyuyabildiği, oralara ortak olmuş... Geliri ile memurlarına olanaklar mı sağlıyor... Hayır, oteller sürekli zarar ediyor ve Emekli Sandığı sürekli kıt kanaat geçinen memurların cebinden aldıkları ile nasıl olduğu bilinmez zarar eden oteller açıyor.

Bugüne dek yurt çapında tüm memurların çocuklarının bakılacağı eğiteleceği, kreş-yuvaları açamaz mıydı Emekli Sandığı? Hiç değil bundan böyle SSK'nın gerçekleştirmesini istediğimiz gibi bir yatırıma yönelsin...

BEBE ÖLÜMÜNDE DÜNYADA BİRİNCİYİZ

Ya köylerinde bırakıp geldiğimiz yakınlarımız? Onlara devlet mutlaka elini uzatmalı. Çünkü hâlâ büyük çoğunluğumuz oralarda yaşıyor. Onların çocuklarına el uzatılmasını istemeliyiz. Çünkü on-

erici bir rapor!

s Bulvarı'ndaki
sinin sonucu:

ın 50
sinin
zuk!

Diş muayenesi yaptırdığımız Yıldız İlkokulu'ndaki öğrencilerin velilerinin aylık gelir ortalamaları net 4000 liranın üzerinde...

ilkokul 5'inci sınıftaki 36 öğrenciden 35'inin dişleri çürük ve bakılmamış

lar okul bile öğretmen bile bulamıyorlar. Türkiye dünyada birinci olmuş. Ne yapmış ta birinci olmuş? Köylerde doğan bebelerin 6 aya varmadan ölmesinde birinci olmuş. Hiçbir ülke bizi geçememiş. Ençok köylerde doğan bebeleri ölen ülke imişiz dünyada...

Bebeler niye ölür 6 aya varmadan? Ya anasının karnında iken anasına bakılmadığı için sağlıksız doğar, ya doğarken doğru dürüst bir hastane, doktor, ebe bulamadığı için çocuğu doğurtan acemi elin yaptığı yanlışlıkla beyni zedelenir, ya da doğduktan sonra beslenmez, hastalanır ve ölür. Eh... bu koşullar sürdükçe de birinciliği elden bırakmamız olanaksız, 1979 yılı «Uluslararası Çocuk Yılı» diye duyuruldu. Birleşmiş Milletler'de karar verilmiş. İyi de olmuş. Her ülke, hele bizim gibi olanlar kafalarını önlerine alıp düşünsünler. Düşünsünler yalnız bugünü değil yarını. Çocuk yılı kutlanırken o yıl öldürdüğümüz bebeleri, Türkiye'de 3 milyon çocuğun geri zekalı olduğunu.

Bunları yalnız düşünmeye çağırmamız yetmiyor. İsteyeceğiz, tüm yurt çocukları için kreş, yuvalar isteyeceğiz. Atasözlerimize bile yerleşmiş, **«ağlamayan çocuğa meme yok».**

İsteyeceğiz, Türkiye'de doğan bebeler ölmesin, geri zekalı olmasın diye.

İsteyeceğiz, ilkokula giden çocuklar arasında ayırım olmasın diye.

İsteyeceğiz, bizden sonrakilere insanca yaşamı sağlamak için. Doğumlarından sonra hatta analarının karnında iken çocuklarımıza bakım sağlansın, yetişsinler, ve ülkenin yarınını kursunlar diye.

Ellerimizle çocuklarımız için, tümemekçiler için doyasıya yaşanacak bir dünyayı kuruncaya kadar, kreş ve yuva hakkı mücadelesi de vereceğiz. ”

DİSK

İşçi sınıfının sorunlarının kesin çözümü, öbür emekçi sınıfların sorunlarından bağımsız olanaklı değildir. Bu nedenle işçi sınıfı öbür emekçilerin sorunlarına da sahip çıkar.

TARIM EMEKÇİLERİNİN BİR SORUNU

GÜBRE ÜRE KAYNAKLARIMI

Geçtiğimiz günlerde gübre sorunu iktidarla muhalefet arasında tartışma konusu oldu. Muhalefet, iktidarı gerekli önlemleri zamanında almamakla suçladı. Hükümet ise bu eleştirilere verdiği yanıtlarda yeterince ithalât yapıldığını, önümüzdeki mevsim gübre sıkıntısı çekilmeyeceğini bildirdi. Gerçekte, muhalefet de "önlem alınmadı" derken "ithalât yapılmadı" demek istiyordu. Kısa sürede başka türlü önlem alınması zaten olanaklı değildi.

Önümüzdeki dönem için, gübre gereksiniminin karşılanıp karşılanamayacağı tartışması, önemli bir gerçeğin vurgulanmasına neden olmuştu: Kısa dönemde "gübre" sorununun çözümü doğrultusunda izlenebilecek tek yöntem olarak ithalât öngörülüyordu...

NEDEN VE NASIL BU DURUMA GELİNDİ?

Çalışan nüfusun % 60'ının tarım kesiminde bulunduğu ve tarımsal üretimde verimin genellikle düşük bulunduğu ülkemiz, neden bu duruma düşmüştü? Ulaşılan olumsuz noktada neler yapılması üretici köylülüğün ve Türkiye emekçilerinin çıkarları yönünden olumlu sonuçlar getirilebilir, bu konuda nasıl bir politika izlenmesi gerekirdi?

Türkiye'de kullanılan kimyasal gübrenin, üretim verimini % 35 - 40 dolayında arttırdığı, bu konuda net araştırmalar olmamakla birlikte, kabul edilen bir gerçektir. Gübre ile birlikte tohumluk, ilâçlama, sulama ve öbür tarımsal girdiler, bilimsel esaslara uygun kullanıldığında gübrenin verimliliğe katkısı daha da çoğalmaktadır. Bir araştırmaya göre, gübre kullanımı 1969'da net 2 milyar 140 milyon lira kadar kâr artışı sağlamıştır. 1974'de gübre kullanmaktan dolayı ulusal gelire sağlanan katkı 3 milyar 983 milyon liraya

● Türkiye'de kullanılan kimyasal gübre üretim verimini % 35-40 dolayında arttırmaktadır.

TİMİ KENDİ

ZA DAYANMALI

● Türkiye'de birim toprak başına kullanılan gübre miktarı, Yunanistan'ın üçte biri kadardır.

yükselmiştir. Bir tarım ülkesi olmasına karşın, kendini besleyecek ürünü üretemeyen Türkiye'de güb renin önemi bu bilimsel verilere dayanmaktadır. Gübrenin ayrıca, ürünün kalitesini arttırdığı da bilinen bir gerçektir.
Tarımsal üretimi arttırmada önemli bir etken olan kimyasal gübreler, Türkiye'de tahıl (buğday, arpa, mısır, pirinç), baklagiller, sanayi bitkileri (ayçiçeği, patates, şekerpancarı, pamuk), bağ, bahçe bitkileri (turunçgiller, çay, zeytin, fındık, bağ vs.), sebzeler ve yem bitkilerinde kullanılmaktadır. Burada sayılan bitkilerden bir bölümü yeterince üretemediğimiz için ithal ettiğimiz bitkilerdir. Bir kısmı da ihraç ürünlerimizdir. Dolayısıyla ülke çıkarlarına dayalı, bilimsel bir gübre politikasının bir yandan ithalâtı azaltıcı diğer yandan ihracati arttırıcı gelişmelere olanak sağlayacağı kuşkusuzdur.

ÜLKEMİZDE GÜBRE KULLANIMI

Ancak, bugün ülkemizde gübre kullanımı, olması gerekenin çok gerisindedir. Örneğin 1974 yılında Türkiye'de 1 hektar (1000 m^2) lik tarım toprağı için kullanılan ortalama gübre miktarı 32,4 kg.'dır. Bu değer Yugoslavya'da 90,9 kg., komşumuz Yunanistan'da 108,8 kg., Hollanda'da ise 740,7 kg. dır. Görüldüğü gibi ülkemizde, benzer coğrafi ve iklimsel koşullarda bulunan Yugoslavya'nın yak laşık yüzde 40'ı, Yunanistan'ın ise üçte biri kadar gübre kullanılmaktadır.
Ülkemizde gübre kullanma oranının, olması gerekenin gerisinde kaldığının bir başka göstergesi de planlarda öngörülen tüketim hedefleri ile gerçek tüketim arasındaki farktır.
1967'den bu yana DPT'nin öngördüğü tüketim hedeflerine bir kez bile ulaşılamamıştır. Öngörülen hedefin, 1969'da % 67'sine, 1970

● Türkiye'de üretilen gübre, hammaddeler açısından büyük oranda dışa bağımlıdır.

de % 57,6'sına, 1971'de % 65,9'una ancak erişilebilmiştir.
Bu verilerden, tüketim hedeflerinin gerisinde kalınması sonucu ile birlikte, tüketimde istikrar olmadığı da anlaşılmaktadır.

SÜREKLİ BÜYÜYEN AÇIK

Ülkemizde tüketilen gübrenin bir bölümü yurt içinde üretilmekte, bir bölümü de ithalâtla karşılanmaktadır. İthalât, tüketilen gübrenin önemli bir oranının sağlanma kaynağı olmaktadır. Örneğin, 1968'de tüketilen gübrenin % 72'si, 1973'de % 64'ü ithalâtadayalı idi. Ancak ithalâta dayalı gübre tüketimi de yıldan yıla büyük değişimler göstermiştir. 1967'de % 69, 1969'da % 61, 1972'de % 59 oranında ithal gübre tüketilirken, stokların artmasından dolayı bu oran 1975'de % 9'a kadar düşmüştür.
DPT'nin yaptığı tahminlere göre, kimyasal gübre alanında, talep ile üretim arasındaki açık 1979'a kadar azalacak, 1979'dan sonra ise talep artışının yoğunlaşması nedeniyle açık büyüyecektir. Kaldı ki, çeşitli etkenler nedeniyle ülkemizde yatırımların zamanında gerçekleşememesi çok sık karşılaşılan bir olgudur. Bu olgu, DPT'nin tahminlerini "iyimser" olarak yorumlamayı gerekli kılmaktadır.

İTHAL GÜBRENİN DOĞURDUĞU SORUNLAR

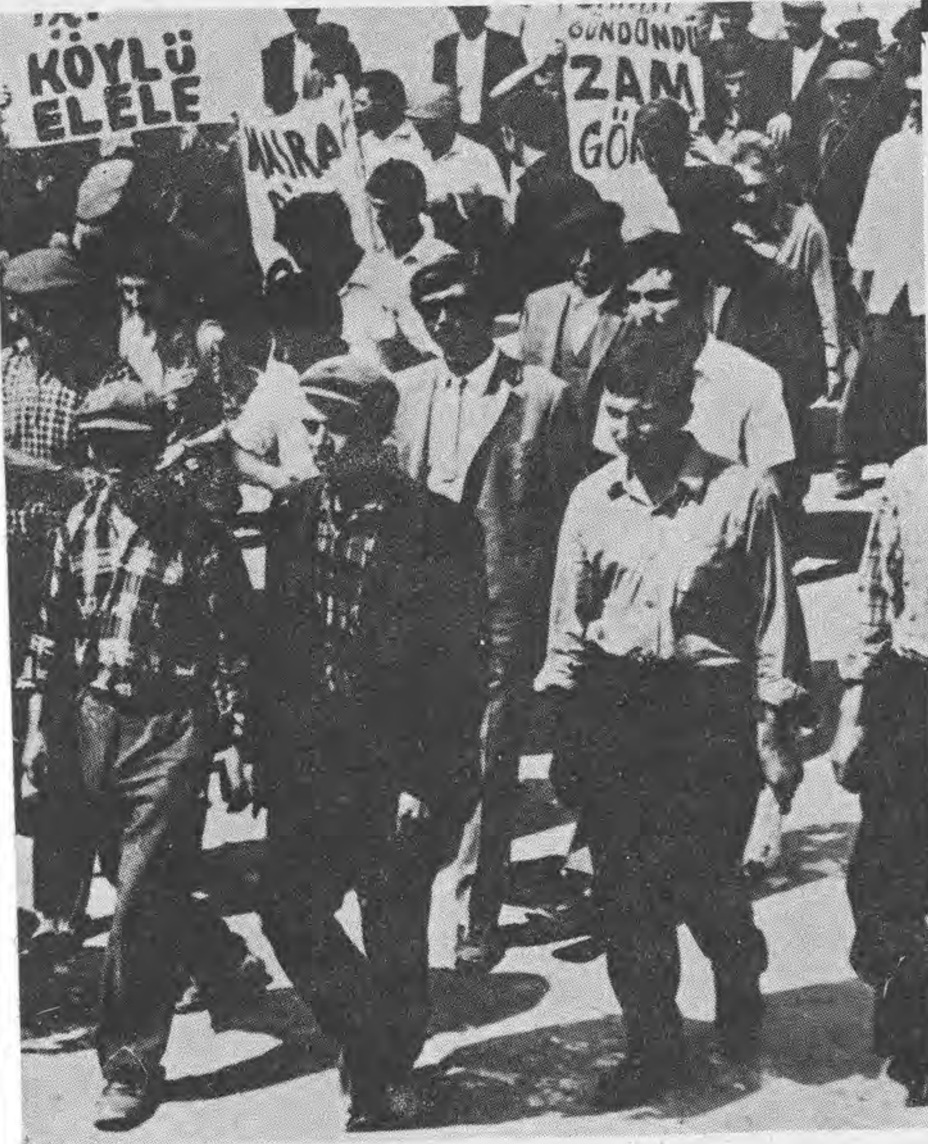
Ulusal ekonomimizin ve emekçi halkımızın çıkarları açısından, gerek ithal edilen gerekse yurt içinde üretilen gübrenin önemle ele alınması ve bu konuda yeni politikaların saptanarak izlenmesi zorunluluğu vardır.

DPT verilerine göre, Türkiye, gübre ithaline 1973'de 174 milyon dolar, 1974'de 165 milyon dolar, 1975'de 30 milyon dolar döviz ödemiştir. Gübre ithaline ayrılan döviz, tüm ithalâtımız içinde % 2 ile % 6 arasında değişen oranlarda gerçekleşmiştir. Gübre, genellikle, petrolden sonra en yüksek ithal kalemini oluşturmaktadır.

İthal yoluyla gübre sağlamanın getirdiği sakıncalar bilinmektedir. Öncelikle döviz yokluğu sorunu ortadadır. Döviz darboğazı nedeniyle gübre ithalinin zorlaşması, giderek imkânsızlaşması, Türkiye'yi tarımsal kesimde hayatî ölçüde önemli çıkmazlara sokabilmektedir.

Öte yandan, dış ödemeler dengesi açığının sürekli büyümesi, Türkiye'yi her geçen gün daha az ithal yapar duruma getirmeyi dayatmaktadır.

Kimyasal gübreyi dışarıdan satın almak, döviz sıkıntısı olmadığı dönemlerde de önemli sakıncalar getirmektedir. Kimyasal gübre ala-

nında dünya piyasasına hakim uluslararası tekeller, sürekli kontrollarında tuttukları tekel fiyatları ile yoğun bir sömürü mekanizması işletmektedirler.

1974 yılında Türkiye'de üretilen gübre fiyatları ile ithal gübre fiyatlarının karşılaştırılması bu gerçeği tartışmasız biçimde gözler önüne sermektedir. Hammedeleri ithal edilerek Türkiye'de üretilen kimyasal gübreler ile aynı gübrelerin doğrudan ithal fiyatları aşağıda görülmektedir.

	İthal Fiyatı (TL./TON)	Türkiye Fiyatı (TL/TON)	Fark TL.
Amonyum Nitrat (% 21 Azotlu)	2 475	1 510	965
" " (% 26 Azotlu)	2 970	2 660	310
Diamonyum Fosfat	7 000	4 760	2 240
Triple Süperfosfat	5 370	3 420	1 950

Uluslararası tekellerin mamul gübrede olduğu gibi, gübre hammaddelerinin de benzer uygulamaları vardır. Tekel fiyatları ham maddeler için de geçerlidir. Tekeller hammadde fiyatlarıyla diledikleri gibi oynamaktadırlar. Önemli bir hammadde olan amonyağın tonu, 1973'te 45 - 50 dolarken, 1974'te 410 - 480 dolara yükselmiştir. 1975'te 175 - 200 dolara düşmesine rağmen amonyak fiyatı 1973'e oranla % 400 yükselmiş olmaktadır. Bir başka gübre hammaddesi olan fosfat kayası 1973 yılında 14 dolar/ton iken 1974'te 80 - 85 dolar/ton'a yükselmiştir. Bir yılda % 500 fiyat artışı ile karşılaşılmıştır.

DIŞARIDAN KONTROL

Gerek gübre gerekse hammadde ithalinde döviz kaybı, tekel fiyatlarına boyun eğmek zorunluluğu gibi ülkemiz açısından çok önemli sakıncalar vardır. Bununla birlikte daha da ön planda göz önüne alınması gereken nokta, dışa bağımlı gübre politikasının Türkiye tarımına dışarıdan yön verilme olanağını yaratmasıdır. Yürürlükteki durum değişmedikçe, Türkiye'de tarım kesiminde elde edilecek ürünlerin miktarının belirlenmesine, uluslararası tekellerin etkinliği sürecektir.

• Gübre üretimi, özel sektör için karlılığı devletçe garanti edilen bir yatırım alanıdır.

Ulusal çıkarlarımız, bir an önce, dışa bağımlı gübre politikasına son

● İthal edilen ve yurt içinde üretiler. gübrelerin maliyeti satış fiyatının üzerindedir. Milyarlarla ifade edilen fark devlet bütçesinden karşılanmaktadır.

verilmesini, kendi doğal kaynaklarımıza ve ülke çıkarlarına uygun bir teknoloji seçimine dayalı gübre üretimine başlanmasını gerektirmektedir.

ÜRETİMDEKİ SORUNLAR

Türkiye'de 1978 yılı gübre talebi 5 milyon 194 bin ton olarak tahmin edilmiştir. Buna karşılık 1978 üretim tahmini 4 milyon 658 bin ton dolaylarındadır. Talebin üretimden fazla oluşu, özel kesimin bu alana yatırım yapmasını teşvik etmektedir. Dağıtım ve depolama zahmetinin yokluğu (bu işleri kamu kuruluşları yapmaktadır.) belirli bir kârın devletçe garanti edilmesi, özel sektörün gübre üretimine el atmasını hızlandıran öbür etkenlerdir. Hükümetler de bir kamu kuruluşu olan Azot Sanayii A.Ş.'nin önündeki engelleri temizlemek yerine, özel kesime kolaylıklar sağlamayı yeğlemişlerdir.

Kimyasal gübre üretiminde, kapasite kullanımının düşüklüğü, mutlaka çözümlenmesi gereken bir sorun olarak durmaktadır. Kamu kesiminde % 38 dolaylarındaki kapasite kullanımı özel kesime ait gübre fabrikalarında % 27' ye kadar düşmektedir. Son olarak kapasite kullanımının % 40 dolayında olduğu belirtilmiştir. Bunun anlamı, kurulan fabrikaların, beklenenin ancak üçte biri, dörtte biri oranında üretim yapması demektir. Türkiye'deki kapasite kullanım oranları dünya standartlarına göre çok düşük düzeydedir.

Düşük kapasite ile çalışmanın değişik nedenleri sayılabilir. İlk akla gelenler, enerji yetersizliği, hammadde, teknoloji, finansman, ulaşım konularıyla ilgili aksaklıklar, yanlış personel politikasıdır. Bunların en belirleyici olanları izlenen politikanın dışa bağımlı olmasından kaynaklanmaktadır.

Türkiye'de üretilen gübrelerden, triple süper fosfat ve diamonyum fosfatta hammadde açısından dışa bağımlılığın yüksek oranı açıkça gözlenebilmektedir. Triple süper fosfat üretiminde gerekli hammaddelerden fosforit, pirit, fuel - oil ve bir kısım katalizörler ithal yoluyla karşılanmaktadır. İthal edilen maddelerin maliyeti tüm gübre maliyetinin % 67,8'ini oluşturmaktadır. Diamonyum fosfat üretimi için ithal edilen fosforit, amonyak, pirit, fuel - oil ve katalizörlerin gübre fiyatı içindeki payı % 62,4' tür.

YÜKSEK MALİYET

Hammadde açısından dışa bağımlılığın maliyeti bu derece yüksektir. Türkiye bu bağımlılığın bedelini, bir yandan yüksek oran-

● Tekeller diledikleri anda hammaddeyi kısarak gübre üretim miktarımızı denetleyebilmektedirler. Düşük kapasiteyle çalışmanın temelinde yatan başlıca gerekçelerden biri de budur. Söz konusu oluşumun en canlı örneği Akdeniz Gübre - Sanayii'nde yaşanmıştır.

da döviz ödeyerek çekmektedir. Öte yandan da bu yolla ülke içindeki gübre üretimi uluslararası tekellerin denetimine girmektedir.

Bu özellikler dışardan gübre satın almakla gübre hammaddesi satın almak arasında niteliksel olarak büyük farklılık olmadığını, ancak ödenen döviz miktarında değişme olduğunu ortaya koymaktadır. Tekeller diledikleri anda hammaddeyi kısarak gübre üretim miktarımızı denetleyebilmektedirler. Düşük kapasite ile çalışmanın temelinde yatan başlıca gerekçelerden biri de budur. Söz konusu oluşumun en canlı örneği Akdeniz Gübre Sanayii'nde yaşanmıştır. Dışarıdan getirilecek amonyak üzerinde çalışması düşünülerek kurulan Akdeniz Gübre Sanayii, hammaddenin yeterince bulunamayışı nedeniyle, kurulduğundan bu yana kapasitesinin % 10'unu aşamamıştır.

KÖKLÜ DEĞİŞMELER GEREKLİDİR

Gübre üretiminde düşük kapasite ile çalışmayı önlemek ve sorunu uzun erimli düşünerek köklü değişimler yapmak zorunluluğu vardır. Köklü değişikliklerin önemli adımları hammadde ve teknoloji alanlarında atılmak durumundadır.

Gübre hammaddelerinden pirit, ülkemizde bol miktarda bulunmaktadır. Ancak pirit yatakları üzerinde ciddi çalışmaların yapılmaması Türkiye'yi her geçen yıl artan miktarda pirit ithal eder hale getirmiştir.

Fosforite ilişkin olarak da durum aynıdır. Zengin fosforit yataklarına sahip ülkemiz, fosforit ihtiyacını, yüksek tekel fiyatlarıyla, dışarıdan karşılamaktadır. Önemli miktarda kullanılan hammaddelerden, amonyak üretiminde ise ülke yapımıza uygun düşmeyen yöntem izlenmektedir. Amonyağın, petrol ürünlerinden, doğal gaz ve kömürden üretilmesi olanağı vardır. Türkiye'de doğal gaz bu iş için yeterli değildir. Petrol ise ithal kalemleri arasında sürekli ilk sırayı almaktadır. Buna rağmen Türkiye'de petrole dayalı amonyak üretimi yolu seçilmiştir. Dolayısıyla amonyak üretimi tümüyle dışa bağımlıdır. Oysa ülkemizde amonyak üretimi için yeterli linyit kaynakları vardır.

Amonyağın petrolden üretilmesini savunanlar, gerekçe olarak, kömüre dayalı amonyak üretiminde ilk kuruluş giderlerinin yüksekliğini göstermektedirler. Kısa perspektif içinde geçerli olan bu gerekçe, konuya 12 yıllık bir perspektifle yaklaşıldığında haklılığını yitirmektedir. Hammadde olarak seçilecek linyitin ucuzluğu, linyite dayalı amonyak üretiminin üstünlük kazanmasını sağlamaktadır.

Yöntemin, maliyet avantajından daha önemli yanı ise, gübre üretiminin uluslararası petrol tekellerinin denetiminden kurtarılma olanağı vermesidir.

● Ulusal çıkarlarımız bir an önce dışa bağımlı gübre politikasına son verilmesini, kendi doğal kaynaklarımıza ve ülke çıkarlarına uygun bir teknoloji seçimine dayalı gübre üretimine başlanmasını gerektirmektedir.

ÇALIŞANLARLA İLGİLİ SORUNLAR

Dışa bağımlı olmayan ham madde ve teknoloji seçimleri ile birlikte, gübre üretiminde çalışan ların ekonomik ve demokratik hak larının çözümü doğrultusunda atılacak olumlu adımlar da işleme kapasitelerini arttırabilecektir. Çün kü sektörde, nitelikli işçi ve teknik elemanların sürekli istihdamını sağlayacak bir personel polilikası yürürlükte değildir. Personelin, gelişen teknoloji ve üretim tekniklerini öğrenmesini amaçlayan meslek içi eğitim verilmemek tedir.

GÜBRE KULLANIMININ DAĞILIMI

Kimyasal gübre kullanımı, ulusal ekonomiye katkı açısından büyük önem taşımaktadır. Tarımsal gelirlerimizin arttırılması için, başka önlemlerle birlikte, tarımsal alan başına kullanılan gübre miktarının çoğaltılması gerekmektedir.
Kimyasal gübre dalında tutarlı bir politika, kendi doğal kaynaklarımıza dayalı ve ülkemizin özellikleriyle uyumlu teknoloji tercihleriyle geçerlilik kazanabilecektir. Ve böylesi bir politika izlenerek dışarıya daha çok döviz ödemekten kurtulmak olanaklıdır. Uluslararası tekellerin tarımsal politikamıza yön vermesini engellemek de ancak böylesi bir politika sonucu mümkün olabilecektir.

Ancak, gübre politikası saptanırken, Türkiye'de tarım kesiminde yaşayan insanların sınıfsal konumuyla gübre kullanımının ilişkisi ele alınmazsa eksik ve yanlış ilkelere varılmış olur. Örneğin, "daha çok gübre kullanılmalıdır" derken, bu, somutta, farklı büyüklükte üretim birimlerinin tümü için savunulan bir görüştür. Ve ülkemizde gübre kullanımı, bölgeden bölgeye olduğu kadar, üretim birimlerinin büyüklüklerine göre de değişik oranlarda gerçekleşmektedir. DPT'nin, 1970 tarım sayımını esas alarak hazırladığı bir araştırmada, Akdeniz, Ege, Marmara ve Karadeniz bölgelerinde tüm kimyasal güçlerin % 75'inin tüketildiği belirtilmektedir. Yine DPT, tüm çiftçi ailelerinin % 88,6'sını oluşturan kesimin gübrenin % 54,2 sini kullandığını, buna karşılık tüm işletmelerin % 11,4'ünü meydana getiren bölümün gübrenin % 45,8'ini tükettiğini saptamıştır. DPT Raporlarında, tüm işletmelerin % 10'unu oluşturan 100 dekardan daha büyük işletmelerin, gübrenin % 45,76'sını harcadıkları, toplam işletmelerin % 66'sını oluşturan 40 dekar ve daha küçük işletmelerin tüm gübrenin % 22,32' sini tüketebildikleri belirtilmektedir.
Bu verilerden anlaşıldığı gibi, gübre sorunu, şimdilik, ağırlıkla, büyük üreticilerin, tarım kesimindeki kapitalistleşmiş ve kapitalistleş me sürecine girmiş bölümün sorunudur.
Küçük işletmeler ve özellikle az topraklı köylüler ya az gübre kullanmakta ya da hiç kullanamamaktadırlar. Bunun nedeni, öncelikle maddidir, gereken paranın peşin olarak bulunamamasıyla ilgilidir. Küçük çiftçiye gübre için açılan kredi mekanizması iyi işlememektedir. Ziraat Bankasının gübre için açtığı krediler genellikle, bankaya borcu olmayan üreticilere verilmektedir. Küçük üreticiler ise çoğunlukla borçludurlar. Krediden yararlanma olanağına sa hip küçük ve orta çiftçiler bazan formalitelerin uzaması nedeniyle krediyi ve dolayısıyle gübreyi mev

● Bir tarım ülkesi olmamıza karşın, tarımımız için gerekli gübreyi üretemiyoruz.

sim geçtikten sonra ancak alabilmektedirler. Mevsimi geçmiş gübrenin bir yıla yakın bekletilmesin dense, böyle fırsatları bekleyen stokçulara satılması, kısa dönemde köylü için bir olanak olarak görünmektedir. Ve küçük üretici, güçlükle elde edebildiği gübreyi, üretimin verimini arttırmak doğrul tusunda değerlendirememekte borç larını kapatmak üzere karaborsacılara ve stokçulara satmaktadır. Gübre kullanımının yaygınlaşamamasının öbür nedenleri arasında dağıtımdaki yetersizlikler, düzensizlikler ve üreticinin bilgilendirilmesindeki eksiklikler sayılabilir.

GÜBREYİ UCUZLATMAK ÇÖZÜM MÜDÜR?

Dönem dönem iktidar ve muhalefet arasında gübre fiyatlarının yükseltilmesi veya ucuzlatılması da tartışma konusu yapılmak tadır. Bu tartışmalarda zaman za man gübrenin ucuzlatılmasını, ma liyetinin altında satılarak aradaki farkın devlet tarafından karşılanmasını savunmak, tümüyle köylüden yana bir tavırmış gibi sunulmaktadır.

Oysa gübre fiyatlarını ucuzlatmak, yürürlükteki sistemde daha çok büyük işletmelerin yararınadır. Gübre ucuzladıkça küçük üreticilerin kullanma olanağının artacağı söylenebilir. Ancak, gübrenin maliyetinin altında bir fiyatla satılması kamu fonlarının bir bölümünün bu işe ayrılması, tüm emekçiler bu arada orta ve küçük köylüler için yapılabilecek yatırımların büyük çiftçilere, toprak ağalarına aktarılması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla, küçük ve orta köylülüğün gübre ihtiyacını karşılamak bakımından gübreyi maliyetinin altında fiyatla satmak çözüm değildir.

Devletin karşılayacağı miktarlar 1977'de 3,3 milyar TL., 1978'de 3,4 milyar TL., 1979'da 3,9 milyar TL. ve 1980'de 4 milyar TL. olarak hesaplanmıştır.

Bugün Türkiye'de gübrenin ton başına satış fiyatları şöyledir :

Amonyum Nitrat (% 21 Azotlu)	1100 TL.
Amonyum Nitrat (% 26 Azotlu)	1400 TL.
Diamonyum Fosfat	2450 TL.
Triple Süperfosfat	1300 TL.

Yetkililer gerek ithal gerekse Türkiye'de üretilen gübrenin maliyetlerinin bu fiyatların 4 - 5 katı dolaylarında olduğunu ifade etmektedirler. Satış fiyatı ile maliyet arasındaki bu önemli fark, çoğunlukla büyük toprak sahipleri yararına genel bütçeden karşılanmaktadır.

SONUÇ

Gübre sorununu emekçi halkımızın yararına çözmek için, uluslararası tekellerin bu alandaki egemenliklerinin kırılması ve üretimde kendi doğal kaynaklarımıza dayalı sistemleri geliştirici, kendi koşullarımıza uyan üretim tekniklerine ağırlık veren adımların gün geçmeden atılması gerekiyor. Güb re üretiminde çalışanların ekonomik ve toplumsal güvencelerini sağlamak ve meslek içinde gelişmeleri için gerekli önlemleri almak kaçınılmaz bir ödevdir.

Var olan kuruluşların çalışma kapasitelerinin yükseltilmesi ve üretimin arttırılması zorunludur. Üretimin arttırılmasıyla birlikte gübre dağıtımını kolaylaştırıcı, bürokratik engellerden arınmış bir örgütlenmeye gidilmelidir. Az topraklı küçük üreticilerin yönetiminde, gübre dağıtımını kolaylaştırıcı, bir organizasyon gerçekleştirilmelidir. Bu organizasyon, gübre kredilerinin verilmesinde de yetkili kılınmalıdır.

Gübre kullanımı ve üretimi böylesine köklü değişikliklerin yapılmasıyla tüm emekçi halkımızın yararına işlerlik kazanabilir.

KAYNAKLAR :

Gübre Sorunu : TMMOB Kimya Mühendisleri Odası Yayını.

TÜSİAD, DPT, DİE Yayınları.

Türkiye'de Kimyevi Gübre Sanayii (Yapı Kredi Bankası Yayını).

Bu plân,
bütünüyle,
ülkemizin bugünkü
kapitalist ekonomik
yapısını geliştirmeyi
amaçlamaktadır.

4. BEŞ YILLIK PLAN TARTIŞMALARI

DİSK «PLAN, EMEKÇİLERİN SORUNLARINA KÖKLÜ ÇÖZÜM GETİRMİYOR»

Kalkınma plânlarını siyasal iktidarlar belirler. Ancak, kalkınma plânlarının belirlenmesi için toplumda örgütlü sınıflar arasında bir tartışma ortamının yaratılması, demokratik geleneğin kökleşmesi açısından sevindiricidir. DİSK, Türkiye işçi sınıfının demokratik sınıf ve kitle sendikal örgütü olarak, 4. Beş Yıllık Kalkınma Plânı konusundaki tartışmalara bu genel açıdan yaklaşmakta, ayrıca, «Plân Fikri»nin saygınlık kazanması ve geniş emekçi kitlelerce benimsenmesinin önemli bir kazanım olacağı inancını taşımaktadır.

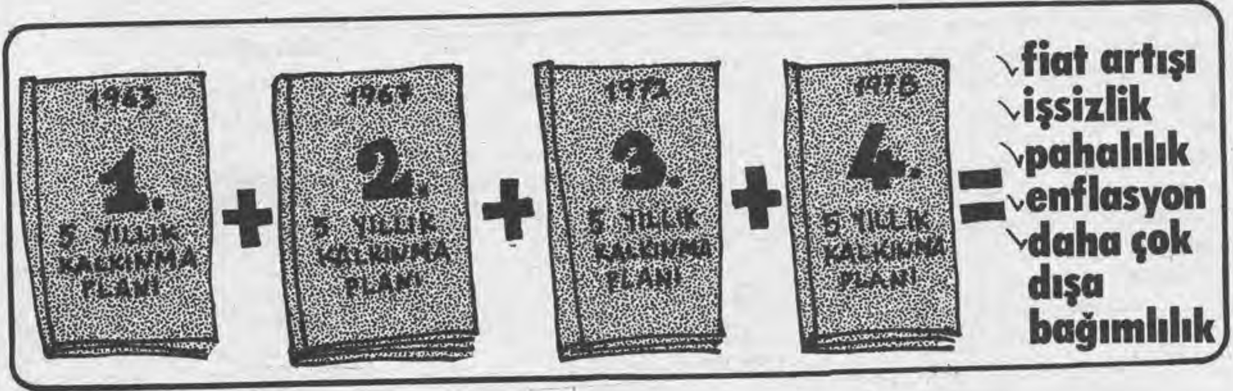
Plân stratejisinin tartışılması için uygulanan yönteme ve ortaya çıkan stratejiye belirli eleştirileri olan DİSK, strateji ve plânın daha ileri bir yapıya kavuşmasında önemli katkıları olan DPT uzmanlarının çabalarını da övgüye değer bulmaktadır.

4. Beş Yıllık Kalkınma Planının hazırlanan stratejisi işveren, işçi ve çeşitli meslek kuruluşlarıyla bilim adamlarının katıldığı toplantılarda tartışıldı.

DİSK, 16 Eylül'de yapılan ikinci toplantıya katıldı ve bu konudaki görüşlerini belirtti. DİSK'in plana ilişkin genel değerlendirmesini Genel Başkan Vekili Kemal Nebioğlu, toplumsal anlaşmaya ilişkin görüşlerini de Genel Sekreter Fehmi Işıklar açıkladı.

DPT'nin böylesine bir tartışma ortamını yaratmış olmasını, DİSK memnunlukla karşılamakta ve hiç şüphesiz DİSK'in bu konuya ilişkin genel görüşlerini ifade etmeden önce «bu konudaki girişimi çok sağlıklı bulduğumuzu belirtmeyi yararlı gördüm» diyerek söze başlayan NEBİOĞLU konuşmasına şöyle devam etmiştir :

«Bütün bunları belirtmemin amacı, yarın plan yapılırken, IYAK'dan bu kadar gelir, sanayiden bu kadar gelir denirse yapılan bu hesaplar yanlış çıkabilecektir. Çünkü eskisi gibi belli kararlar alıp, vererek belli yasaları çıkarmaya çalışıp, uygulamaya koymak işçi sınıfımız açısından pek kolay olmamaktadır. Yani yasa çıkarılmaya çalışılsa bile işçilerin bu tür kesintilere izin vereceğini, işverenlerin de bu tür kesintileri kesmeye cesaret edeceğini sanmak bi

raz saflık olur. Bu nedenle planlama hesapları yapılırken bu tür varsayımlara girilmemesi için bu sözlerimi bir uyarı olarak kabul etmenizi diler, dikkatinize teşekkür ederim.

Bilindiği gibi bugün ülkemiz, Cumhuriyet tarihinin en ağır ekonomik bunalımını yaşamaktadır. Bu bunalımın nedeni, ekonomik kalkınma ve sanayileşmenin emperyalizmin baskı ve güdümünde yürütülmüş, yani onun tarafından biçimlendirilmiş ve yönlendirilmiş olmasıdır. Öyle ki, bu yolla, bugün ülkemizde gerçekleştirilmiş olan ekonomik yapı, normal işleyişini sürdürebilmek için yılda en az 5 milyar dolarlık ithalâta (dış alıma) gereksinme duymakta, fakat ancak 2 milyar dolarlık ihracat (dış satım) yapmak olanağına sahip bulunmaktadır. Aradaki 3 milyar dolarlık farkın 1 milyar doları işçi dövizleriyle karşılansa bile, gene de geriye 2 milyar dolarlık bir açık kalmaktadır ki, bunun dışardan borçlanma yoluyla karşılanması gerekmektedir.

ABD, KREDİYİ SİLAH OLARAK KULLANIYOR

Başını ABD'nin çektiği emperyalizm Türkiye'yi dış politikasında tam olarak kendi çizgisine çekmek, yani tam bir uydu durumuna getirebilmek için ülkenin bu büyük döviz gereksinimini karşılama olanağını, yani kredi verme olanağını, bir silâh olarak kullanmaktadır.

Hiç kuşku yoktur ki, söz konusu ambargonun ekonomik nedenleri de vardır. Yani, Türkiye dış politikasında tam uyduluğu kabul etmiş olsa bile, emperyalizm, kalkınma hızının yavaşlatılması ve ekonomik yapının kendi çıkarlarına uygun bir biçime sokulması, daha doğrusu bugünkü yapının devam ettirilmesi için kredi silahını gene de kullanırdı. Bu nedenle, IMF'nin ekonomik önerilerini, sadece kredi ambargosunun politik yanını gizlemek için öne sürülmüş bahaneler olarak görmüyoruz. Emperyalizm Türkiye'yi ekonomik bakımdan olduğu kadar, politik - askeri bakımdan da, tam bir uydu haline getirmeyi amaçlamaktadır.

> ● «Bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm yolunda kararlı bir mücadele veren DİSK yabancı sermayeye tümüyle karşıdır

SOSYALİST ÜLKELER VE ÜÇÜNCÜ DÜNYA İLE İLİŞKİLER GELİŞTİRİLMELİ

Emperyalizmin baskılarına, ülkemizi uydulaştırma politikasına karşı verilecek en etkili yanıt bağımsızlığı amaçlayan sağlıklı ve hızlı bir kalkınma sürecine girmektir. Bu sürecin öğeleri, gerçek sa-

DPT UZMANLARI DİYOR Kİ:

> ● «Yurt dışındaki işçilerimizin tasarrufları ortak halk girişimciliği desteklenerek yatırımlara yöneltilecektir»

«PLAN DÖVİZ KAPASİTEMİZİ ARTTIRACAK»

DPT müsteşarı **Bilsay KURUÇ** özetle şu konuşmayı yaparak toplantıyı açtı.

«Plan yaparken dünya ve toplum koşullarını mutlaka gözönünde tut mak zorundayız. En başta, Türkiye'nin ekonomi politikalarını, hatta tüm politikaları etkilemiş olan ve hâlâ sürmekte olan dünya ekonomik bunalımını dikkate almaktayız.

nayi, gerek tarım, gerekse hizmet sektörlerinde gelişmeyi, döviz kazancını artırıcı ve döviz harcamalarını azatlıcı biçimde yürütmektir. Buna koşut olarak sosyalist ülkelerle ve üçüncü dünya, özellikle Ortadoğu ülkeleri ile dış ekonomik ilişkileri geliştirmeye özen gösterilmelidir.

Elimizdeki plan stratejisinde de, plan taslağında da, dışa bağımlılığın azaltılması konusuna geniş yer verilmiştir, ama, çözüm planın temel yaklaşımı gereği, esas olarak, kapitalist-emperyalist dünya içinde ve bu dünya ile daha çok bütünleşmekte aranmaktadır. Oysa biliyoruz ki, bu yolla belki tam uydu olmaktan kurtulunabilinir ama, gerçek bir bağımsızlık ve kalkınma sağlanamaz.

Şimdi elimizdeki planın özü ve niteliğiyle ilgili temel görüşümüzü belirtmek istiyoruz. Elimizdeki plan, bütünüyle, ülkemizin bugünkü kapitalist ekonomik yapısını geliştirmeyi amaçlamaktadır. Diğer bir deyişle kapitalizmin planlanması söz konusudur. Oysa, bilindiği gibi, kapitalist bir ekonominin planlanması ancak sınırlı ölçülerde olanaklıdır. Çünkü, kapitalist ekonominin kendisine özgü bir düzeni ve işleyiş kuralları vardır. Gerçekte plan ve plancılık, sosyalizme özgü, ve onun işlemesi için gerekli bir araçtır, tekniktir. Bunun kapitalist bir ekonomide uygulanmasının çok sınırlı kalacağı ve ekonominin kapitalist niteliğini değiştiremeyeceği, tersine kendisi nitelik değiştirerek ona uyacağı değişik kapitalist ülkelerdeki uygulamalarla açıkça ortaya çıkmıştır.

PLAN İLE KAPİTALİZM YOK EDİLEMEZ

Kaldı ki, plan ile kapitalizmin işleyişine ciddi müdahalelerde bulunmak politik bakımdan da olanaklı değildir. Sermaye sınıfı siyasal egemenliği elinde tuttuğu sürece elbette ki, kendi ekonomik düzeninin bozulmasına izin vermeyecektir.

DBYP Taslağında ve özellikle Plan Stratejisinde çekingen yaklaşımlar yer almış, önemli sorunlar muğlak cümlelerle geçiştirilmiştir. Gerçek işçi ücretlerinin artırılması, emekçilerin çalışma ve yaşama düzeylerinin iyileştirilmesi, enflasyon, işsizlik, tüm çalışanlara toplu sözleşmeli, grevli sendikalaşma hakkı tanınması, sağlık, konut, eğitim ve özellikle okur - yazar sorunlarının çözümüne ilişkin açık yönlendirici yaklaşımlar getirilmemiştir.

İSTEMLERİMİZ BELLİ ÖLÇÜDE YER ALIYOR

Elimizdeki plan ülkenin kapitalist yoldan gelişmesini ve bu yoldan sorunlarını çözmesini amaçlayan bir plandır. Oysa Stratejinin ve Taslağın içindekilere, tek tek cümle ve paragraflara baktığımız zaman, işçi sınıfımızın devrimci sendikal örgütü DİSK'in istemlerinin **belli** ölçüde yer almış olması sevindiricidir. Ancak eğitim, sağlık ve gelir dağılımından konut ve beslenmeye kadar tüm sorunların, dar gelirli emekçi halktan yana, çözümlere kavuşturulacağına ilişkin yaklaşımlara, yalnızca iyi niyet yansımaları olmaktan öte bir anlam ve önem vermemiz de olanaklı değildir. Çünkü biliyoruz ki, söz konusu sorunlar, planda yazıldıkları gibi değil, fakat planın daha da güçlendirmeyi amaçladığı kapitalizmin kurallarına göre, çözümlere bağlanacaklardır. Ve gene biliyoruz ki, kapitalizmin çözümleri **hakça** olmazlar.

YERALTI ZENGİNLİKLERİ DEVLETLEŞTİRİLMELİDİR

Kuşkusuz, bugünkü siyasal ko

Türkiye'nin büyük gelişme potansiyelini değerlendirmek, plan çalışmalarında en başta önem verdiğimiz husus oluyor. Bunu ihmal etmek, bizi azgelişmişliğin büyük sorunlarıyla karşı karşıya bırakır. Dördüncü Plan döneminde önemli bir hedef de, Türkiye'nin döviz kazanma kapasitelerinin arttırılmasıdır. Bu gelişmesini hızla gerçekleştirmesi gereken Türkiye gibi bir ülke için ertelenemeyecek bir hedeftir.»

DPT müsteşarı **Bilsay KURUÇ**'un konuşmasından sonra söz alan İktisadî Planlama Dairesi Başkanı **Oktar TÜREL** şöyle dedi :

«3. Beş Yıllık Plan döneminde dış ticaret hadlerimizin aleyhte gelişmesi başka deyişle ithal ettiğimiz malların ihraç ettiklerimize kıyasla pahalılaşması dolayısıyla Türkiye'den dış aleme aktarılan değerin bugünkü fiatlar ölçüsü 185 milyar yakınlarındadır. Petrol fiyatları artışlarından gelen kayıp, bu değer aktarımının yaklaşık olarak yarısını oluşturmaktadır. Petrol dışında birçok önemli sınai malın ve özellikle makine ve teçhizatın ithal fiatları da göreli olarak pahalılaşmıştır. Bu gelişmeler enerji ihtiyacımızın artan oranda yurt içi kaynaklarda karşılanması yanında temel ara ve yatırım malları sanayilerinde üretimin hızla artırılmasının gerektiğini açıkca ortaya koymaktadır.»

Bunun da dönem içinde enflasyonu hızlandıran, üretim artışını yavaşlatan unsurlar arasında sayılması gerektiğini öne süren **TÜREL**,

● «Kooperatifleşme, devlet desteği ile yeni bir model çerçevesinde, tüketiciyi koruyup üreticinin ürettiğini değerlendirecek yönde olacaktır»

özellikle sanayi kesiminde planlanan toplam 700 milyarlık yatırımın içinde yaklaşık yüzde 70'inin bir önceki plan döneminden ayrılmış projeler olduğunu bildirdi.

«Geçmiş plan döneminde kamu yatırımlarının dağılımı, Türkiye'

● «Ekonominin demokratikleşmesi, bir avuç insanın büyük vurgunlar vurmasını önlemek için bankaların, sigorta şirketlerinin, dış ticaretin temel malların dağıtımının devletleştirilmesi zorunlu bir hale gelmiştir»

şullar karşısında, Hükümetten sosyalist bir plan yapmasını istemek ya da beklemek söz konusu değildir.
Ama dünyanın ve ülkemizin bugünkü koşullarında, kapitalist bir düzen içinde de gerçekleştirilebilecek, kamuoyuna da mal olmuş bazı ileri önlemlerin alınması ve işlerin yapılması olanaklı hale gelmiş ve hatta çeşitli bakımlardan bir zorunluluk halini almıştır. Petrolün, aramadan dağıtıma kadar bir bütün olarak devletleştirilmesi ve böylece bu alanda çalışan yabancı petrol şirketlerinin ülkemizden çıkarılması bu konuda ilk akla gelecek önlemdir. Bu önlem yalnız Türkiye'de değil, bütün dünya kamu oyunda da kabul edilmiştir. Ancak planda bu konunun lâfı bile geçmemektedir. Bankaların, sigorta şirketlerinin, dış ticaretin, temel malların dağıtımının v.b. devletleştirilmeleri konusunda da durum aynıdır. Sadece madencilikte önemli linyit kaynaklarıyla demir cevherinin ve bor tuzlarının» devlet eliyle işletileceğinden söz edilmiştir. Oysa ekonominin demokratikleşmesi, bir avuç insanın, ekonominin dar boğazları üzerinde tekeller kurup büyük vurgunlar vurmasını önlemek için —ki bu istek planda bir kaç kez belirtilmiştir— bu sözünü ettiğimiz devletleştirilmelerin yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu planın evvelkilerden farkı ancak bu noktalarda olabilirdi.
Değinmek istediğimiz diğer bir konu, planın yatırım olanakları sorununa yaklaşım biçimi ile ilgilidir. Planda yatırım olanakları ve dolayısıyla kalkınma hızı tamamıyla mali kaynaklar açısından ve bunlara bağlı olarak düşünülmüştür.

KAPİTALİST YOLDAN KALKINMA OLANAKSIZDIR

Esas olarak doğru olan bu yaklaşım Türkiye'nin bugünkü koşullarında yeterli değildir. Ülkemizde hem kulanılamayan işgücü, hem de kullanılamayan üretim araçları vardır. Bu üretim araçları, üretim aracı yapabilen üretim araçlarıdır ve kullanılamamalarının nedeni talep yetersizliği değil, işe yaramaz bir biçimde ayrı ayrı ellerde bulunmalarıdır. Böyle olunca, bunları üretim yapabilecek biçimde bir araya getirecek bir örgütlenme çalışması, en az tasarruf yapmak kadar bir kaynak yaratma işlevi görecektir.
Elimizdeki planda bu konuya, değinilmiş olmakla beraber, yeterli ağırlık verilmemiştir.

Yeri gelmişken şunu da belirtelim ki, ekonomik kalkınma, diğer husus ların yanısıra, büyük ölçüde bir örgütlenme ve yönetim sorunudur. Kapitalist yoldan kalkınmanın olanaksız bulunmasının nedenlerinden biri de, bu düzene özgü olan üretim araçlarındaki özel mülkiyetin kalkınma için gerekli örgütsel değişme gerekleri ertelenemez duruma gelmiş olan KİT sisteminin düzenlenmesi, kamu kesimi bankacılığı ile ihtisas ve yatırım bankacılığının güçlendirilmesi, tarımda etkili ve yaygın bir kooperatifleşmenin hızlandırılması da yer almaktadır.

● «Sendikalaşma ve toplu sözleşmelerin daha geniş gerçekleştirilmesine ve istihdam güvencesinin artırılmasına önem verilecektir»

nin ekonomik coğrafyasını daha dengeli bir yapıya kavuşturacak yönde olmamıştır. Kişi başına düşen kamu yatırımı ortalaması 100 kabul edildiğinde, 18 en az gelişmiş ilimizde bu sayı 70'e düşmekte; sanayi yatırımları için tüm yurt ortalaması 100 sayılırsa, anılan 18 az gelişmiş ilimize yapılan kişi başına yatırım ölçüsü 56 çevresinde kalmaktadır.»

TÜREL, öte yandan, Üçüncü Plan döneminde kayda değer bir başarı elde edilemeyen sanayi atılımında, büyük bir atılımın başlatılması, ödemeler dengesi bunalımını aşacak bir dış ticaret politikasının saptanması ile dış dünya ve toplum yönetimine çok yanlı ve değişik bir bakış açısıyla yaklaşmamız gerektiğini de söyledi.
TÜREL'e göre, Dördüncü Plan döneminin öncelikli politika sorunları, salt ihracatı geliştirecek kurumsal değişiklikler ve özendirici önlemlerden ibaret değildir, bu plan döneminin öncelikli sorunları arasında ekonomide demokratik bir plan disiplininin gerçekleşmesi,

PLAN HEDEFLERİ VE GETİRDİĞİ YENİLİKLER

Öte yandan, **Sosyal Planlama Daire Başkan Vekili Mete TÖRÜNER,** 3. Plan döneminde ortaya çıkan sorunlara değinerek 4. Plan döneminde bu sorunların ne ölçüde çözümlenebileceği konusunda açıklamalarda bulundu.
TÖRÜNER, gerçek bir kalkınma için gelirin toplumun çeşitli kesimleri arasında adaletli dağılımının önemli olduğunu ileri sürerek,

örgütlenme ve koordinasyona elverişli olmamasıdır.

Önemli bir konu da, planda yabancı özel sermayeye verilmiş olan büyük ağırlıktır. Oysa yabancı sermayenin ülkeye hiç bir yarar getirmediğini, tersine hem sanayileşmeyi çarpıttığını, hem de aşırı sömürüyle büyük kârlar sağladığını deneylerimizle öğrenmiş bulunuyoruz. (Geçen yılki yabancı sermaye kâr transferi 116 milyon dolardı, aynı yıl yabancı sermaye girişi ise 67 milyon dolardan ibaret bulunuyordu.)

YABANCI SERMAYE, ÇOK ULUSLU TEKELLERİN EGEMENLİĞİNİ GETİRİR

Özel yabancı sermaye, esas olarak çok uluslu tekeller aracılığıyla ülkemize gelmektedir. Bu nedenle, yabancı sermaye yatırımı demek, bu dev tekellerin ülkeye daha yoğun bir biçimde girmesine göz yummak demektir. Bu tekeller, ülkedeki yatırımları küçük bile olsa çok uluslu tekeller olmalarının getirdiği güçle, ülke üzerinde hem ekonomik, hem de politik baskı kurabilmektedirler.

Bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm yolunda kararlı bir mücadele veren DİSK yabancı sermayeye tümüyle karşıdır.

● «Hükümetin düşündüğü Yönetime Katılma Modelinde sendikalar devre dışı bırakılmakta ve işyerinde çalışan işçilerle doğrudan ilişki kurulmak istenmektedir»

Kemal Nebioğlu'nun konuşmasından sonra DİSK Genel Sekreteri **Fehmi Işıklar** söz alarak DİSK'in toplumsal anlaşmaya ilişkin görüşlerini açıkladı. Işıklar, özetle şu noktalara değindi :

1. **Toplumsal Anlaşma ile gerçek ücretler dondurulmaktadır :**

Anlaşmada ücretlerle ilgili ifadeden açıkça anlaşıldığı üzere, ücretlere ancak fiyat artışlarını karşılayacak kadar bir zam yapılabilecektir.

2. **Toplumsal Anlaşma işçinin istihdam güvenliği konusundaki kazanılmış haklarını geri almaktadır.**

İşçiler için belli bir yerde ve belli bir işte çalışmanın büyük önemi vardır. Bugün işverenler ya da işyeri yöneticileri işçileri toplu sözleşmede belirtilmiş olandan başka bir yer ve işte çalıştıramazlar. Toplumsal Anlaşma işçilerin bu kazanımlarını geri almaktadır.

3. **Toplumsal Anlaşma işçilerin yönetime katılmasını bir olup bittiye getirmektedir.**

Yönetime katılmanın biçimi son derece önemlidir. Bazı katılma biçimleri işçiler bakımından çok sakıncalı olduğu halde bazıları böyle olmayabilir.

Hükümetin düşündüğü Yönetime Katılma Modelinde sendikalar devre dışı bırakılmakta ve işyerinde çalışan işçilerle doğrudan ilişki kurulmak istenmektedir.

4. **Toplumsal Anlaşma işçileri yatırımlara katkıda bulunmaya zorlamaktadır.**

Anlaşma, işçilerin ücretlerini dondurmakla yetinmemekte, bir de bu ücretlerden yatırımların finansmanına katkıda bulunulmasını öngörmektedir.

«Ekonomik büyüme olurken toplumsal açıdan ortaya çıkacak sorunların en aza indirgenmesi önem taşıyor» dedi.

3. Plan döneminde düşük de olsa bir büyümenin söz konusu olduğunu, fakat yaratılan gelirin çeşitli toplumsal kesimlerde dengeli bir şekilde paylaşılamadığını belirten **TÖRÜNER**, 3. Plan döneminde meydana gelen aksaklıklara değinerek 4. beş yıllık planın hedefleri ve getirmek istediği bazı yenilikler konusunda şunları söyledi:

«Yüzde 14'lük işgücü fazlası oranı, 4. plan dönemi sonunda yüzde 10'a indirilecek ve istihdamda yeni iş olanakları yaratılarak 1.6 milyon kişinin bu yeni olanaklardan yararlanması sağlanacaktır. İnsan gücü açısından dengesizliğin ortadan kaldırılması için de ona uygun bir eğitim politikası uygulayarak teknik ve mesleki öğrenime ağırlık verilecektir. 3. Plan döneminde öngörülen yüzde 100'lük okullaşma oranına bu dönemde ulaşılacaktır. Yüksek öğrenime olan aşırı istem, orta öğretimde yapılacak düzenlemelerle ortadan kaldırılacaktır.»

TÖRÜNER ayrıca konut, sağlık, kooperatifleşme konusunda 4. beş yıllık kalkınma planında yer alan hedefleri şöyle açıkladı :

«Bu dönemde 1.7 milyon ruhsatlı konutun yapılmasını hedef almış bulunuyoruz. Sağlık alanında 15 bin 355 yeni yatak kapasitesi yaratılırken tedavi edici hekimlik hizmetlerinden çok, koruyucu hekimlik hizmetlerine ağırlık verilecektir. Kooperatifleşme, devlet desteği ile yeni bir model çerçevesinde, tüketiciyi koruyup üreticinin ürettiğini değerlendirecek yönde olacaktır. Büyük tanzim satış mağazaları kurularak, temel besin maddelerinin daha ucuz olarak halka ulaştırılması yoluna gidilecektir.

Sendikalaşma ve toplu sözleşmelerin daha geniş bir alana yayılımının gerçekleştirilmesine ve çalışanlar açısından istihdam güvencesinin arttırılmasına önem verilecektir. Böylece özellikle tarım kesiminde çalışanların toplumsal güvenlikleri sağlanmış olacaktır. Yurt dışındaki işçilerimizin tasarrufları ortak halk girişimciliği desteklenerek yatırımlara yöneltilecektir.»

DİSK

İNSAN HAKLARI

Avrupa Konseyi ile İstanbul Barosu'nun birlikte düzenlediği «İnsan Hakları Üzerine Yuvarlak Masa Toplantısı» yapıldı.

«ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER İÇ HUKUKTA UYGULANMALIDIR»

İstanbul Barosu'nun kuruluşunun 100., İnsan Hakları Sözleşmesinin 25. ve İnsan Hakları Evrensel Bildirisinin 30. Yıldönümü nedeniyle Avrupa Konseyi ile İstanbul Barosu 27 - 29 Eylül günleri Avrupa'da İnsan Hakları'nı konu alan yuvarlak masa toplantıları düzenlemiştir. Dergimiz baskıya girerken henüz devam etmekte olan toplantıların konuları beş ana bölümden oluşuyordu. **İnsan Haklarını Koruma Sistemi, Türk Pozitif Hukuku, Avukatın Rolü, Sınırlayıcı Hükümler** ve **Özel Yaşamın Gizliliği** başlıklı bildirilerin tartışmaya sunulduğu yuvarlak masa toplantısını, İstanbul Barosu Başkanı **Orhan Apaydın** bir konuşmayla açtı. **Apaydın** konuşmasında Avrupa Konseyi üye ülkelerini bağlayan ortak hukuksal metin açısından **Türkiye**'nin bir değerlendirmesini yaptı. İnsan hakları açısından **Türkiye**'nin **«geriliğini»** kanıtlayan İstanbul Barosu Başkanı özetle şunları söyledi :

«3 Eylül 1954'te yürürlüğe giren Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi özünde İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'ndeki ilkeleri benimsemiştir. Ondan farklı olarak, üye devletlerin, sözleşmeye ilişkin uygulamalarını devletler - üstü bir denetime bağlamış, hukuksal yaptırımlar getirmiştir. Konsey statüsüne göre, **Avrupa Konseyi**'nin her üyesi, **«hukukun üstünlüğü ilkesini gerçekleştirmeyi ve ülkesinde yaşayan her kişiyi insan haklarından ve ana özgürlüklerden yararlandırmayı»** hukuksal bir yükümlülük olarak üslenmiştir. Yükümlülüğünü yerine getirmeyen devlet, konsey dışında kalmak yaptırımıyla karşı karşıyadır. Nitekim **Yunanistan**'da faşist albaylar cuntası, Konsey'den çekilmek zorunda kalmıştır.

TÜRKİYE, KİŞİSEL BAŞVURUYU KABUL ETMİYOR

Sözleşmenin işlevini yerine getirmesi için önemli olanaklar yaratan bir yöntem geliştirilmiştir. Hak ve özgürlükleri kısıtlanan örgüt, topluluk veya kişiler Konsey yargı organlarına başvuruda bulunabilecektir. Ancak üye ülkelerden beşi, **Fransa, Yunanistan, Kıbrıs, Malta** ve **Türkiye** bu yöntemi onaylamamıştır. Haksızlığa uğramış kişilere başvuru olanağını tanımayan ülkeler arasında **Türkiye**'nin de bulunması, hukukçularımızın aşmak için mücadele verdikleri bir sorun niteliği taşımaktadır.

Avrupa Konseyi'nde **İnsan Hakları Sözleşmesi**'nin uygulanmasında yargısal denetimin çalıştırılarak, yargısal denetim mekanizmasının işlemesi iç hukuklarda başvurma yollarının tüketilmesine bağlanmıştır. Ancak ülkemizde 12 Mart döneminde kurulan **Devlet Güvenlik Mahkemeleri** ve bugün sözü edilen İhtisas Mahkemeleri gibi siyasal mahkeme niteliği taşıyan mahkemelerin olaya el koyması önlenmeli, başvurma yolları bağımsız ve tarafsız hakimlerden oluşan mahkemelerce karara bağlanmalıdır.

KONSEY ÜYESİ ÜLKELER ARASINDA İŞÇİ SINIFININ SİYASAL ÖRGÜTLENMESİNE ENGEL KOYAN TEK ÜLKE TÜRKİYE'DİR

Avrupa Konseyi üyesi devletler ülkelerinde ço-

ğulcu demokratik ilkelere dayanan hukukun üstünlüğünü kabul etmektedirler. Sınırsız düşünce özgürlüğü ve tüm sosyal sınıfların siyasal örgütlenme hakları, çoğulcu demokratik düzenin "onlarsız olmaz" koşulunu oluşturur. İşçi sınıfının kendine dönük çıkarları ve bilimsel öğretisi doğrultusunda siyasal örgütlenme ve demokratik yollardan siyasal iktidarı elde edebilme hakkı İnsan Hakları Sözleşmesinde ve Konsey statüsünde yer alan ilkelerin doğal bir sonucudur. İşçi sınıfının bilimsel öğretisi doğrultusunda düşünce açıklamasını ve siyasal örgütlenme hakkını kabul etmeyen tek ülke olarak ise Türkiye kalmıştır. Türkiye, Konsey statüsünde ve İnsan Hakları Sözleşmesi'nde üstlendiği yükümlülüklerin bir gereği olarak faşist **İtalyan Ceza Yasası**'ndan alınan hüküm ve yasaları kaldırmak zorundadır. Türkiye dışındaki tüm **Avrupa Konseyi** üyesi ülkelerde işçi sınıfının siyasal partilerinin yasallığı kabul edilmiştir.

Türkiye, **Birleşmiş Milletler Çerçevesinde İnsan Hakları Evrensel Bildirisi**'nde yer alan ilkelerin yaşama geçirilmesini amaçlayan **Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi** ile **Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesini** onaylamamıştır. Irk ayrımını önleyen bu sözleşmelerin onaylanmasını siyasal iktidardan istiyoruz.

ULUSLARARASI HUKUKSAL SÖZLEŞMELER YASA DEĞERİNDEDİR

T. C. Anayasası **"usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası anlaşmalara"** yasa değeri tanımıştır. **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Anayasa'**nın bu hükmünden dolayı yasa değerindedir. Anayasa Mahkemesi ve Danıştay birçok kararlarında uluslararası insan hakları sözleşmesini dayanak yapmışlardır. Yüksek mahkemelerin bu kararları örnek alınarak **hukuk uygulayıcıları İnsan Hakları Evrensel Bildirisi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi** ve **Helsinki Sonuç Belgesi** hükümlerini iç hukuka yansıtma görevini yerine getirmelidirler.»

İRAN

ŞAHIN KOLTUĞU SALLANIYOR

● Bugün İran'da 50.000 den fazla siyasal tutuklunun bulunduğu ve bunların coğunun ücretlerinin arttırılmasını isteyen işçiler olduğu bildiriliyor.

Şah'ı, SAVAK'ı ve petrolüyle tanınan İran kaynıyor. Dünyanın en büyük silah alıcılarından biri olan İran Şahı ve dayandığı güçler faşist diktatörlüğün ömrünü uzatabilmek için yoğun bir terör uyguluyorlar. Bu kez zulme ve baskıya karşı mücadelesiyle İran işçi ve emekçileri de İran'ın tanınmasına yol açan ögeler arasında yer alıyor.

GELİRİN % 82'Sİ PETROLDEN

İran, ekonomisini petrol gelirine dayamış bir ülke. Devlet bütçesi gelirlerinin yaklaşık % 82'si petrolden oluşuyor. Ancak petrolden gelen zenginlik İran emekçi halkına tehdit, zulüm ve baskıdan öte birşey getirmiyor. Sırtını emperyalizme dayayan Şah bu geliri, kendisinin, ortaklarının ve

emperyalizmin çıkarları doğrultusunda, İran halkına karşı kullanıyor. Silah alıyor, yüksek ücretlerle generalleri ve üst kademe bürokratlarını kendine bağlıyor. ABD ve öbür batı ülkelerinin silah üreticisi tekelleri İran Şahı'nı, bütçenin önemli bölümünü kendilerine ayırmasından oldukça hoşnut...

GİDERLERİN YARIDAN FAZLASI ORDUYA HARCANIYOR

Gerçekten de İran 1976 - 77 bütçesinin yarıdan fazlasını, 9,4 milyar doları, silahlı kuvvetlerini güçlendirmeye harcamıştır. İran'da ekonominin burjuvaziye hizmet ettiğini gösteren bir çok kanıt bulmak mümkündür. Örneğin İran'da tüketilen malların % 40'ını nüfusun % 10'u tüketmektedir. Sermaye sahiplerinin kârı yer yer % 300'e ulaşmaktadır. Temel tüketim mallarının fiyatları son dört yılda % 80 oranında artmıştır. Karaborsacılık ve her türden spekülatörlük alıp yürümüştür.

Böylesine koşullarda Şah'ın iktidarda kalması için ABD yoğun bir çaba harcamaktadır. ABD'nin desteği silah dışında, askeri danışman, öğretmen ve teknik uzman biçiminde de gerçekleştirilmektedir.

ABD'nin İran emekçi halkına karşı en saldırgan tavrı ise petrolleri millileştirmeyi amaçlayan Musaddık'ın başbakanlığı döneminde ortaya çıkmıştır. Musaddık hükümeti, CIA'nın komplosuyla devrilmiş, İran'ın Orta-Doğu'da bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi veren ülkelere karşı yaptığı jandarmalık görevi böylece sürdürülmüştür.

CIA - SAVAK ELELE

CIA ile ortak çalışma içinde bulunan Şah'ın gizli polis örgütü SAVAK ise aydınlar ve emekçiler üzerindeki terörün en önemli uygulayıcısıdır. Muhalefet eylemine katılanları hapse atma, işkence etme ve öldürme görevini SAVAK üstlenmiştir. İnanılır kaynaklara göre İran'da 50 binden fazla politik tutuklu vardır ve bunların önemli bir bölümü ücretlerinin artırılmasını isteyen işçilerdir.

DİKTATÖRLÜK YIKILACAKTIR

Bunca baskı ve teröre karşın bugünlerde İran Şahı'nın koltuğu da sallanıyor. Aydınlar, öğrenciler, şiil din adamları, tüccarlar ve orta sınıf geçen ocak ayından beri yoğun bir mücadele içinde. Amaç Şah'ın diktatörlüğüne son vermek. Bu amaçla 40'tan fazla kentte kitle gösterileri ve Haziran başında da genel grev yapıldı. Sivil halkın üzerine yürüyen İngiliz Chieftain ağır tanklarına, öldürülen yüzlerce yurtsevere ve sıkıyönetime rağmen «Kahrolsun Diktatörlük», «Kahrolsun Şah», «Sıkıyönetime Son» haykırışları durdurulamıyor.

Dünyanın her yanından İran halkının mücadelesini destekleyen sesler yükseliyor. Dünya Sendikalar Federasyonu, dünya işçi ve emekçilerini İran halkını desteklemeye çağırdı ve Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'na başvurdu. DSF'nin 9. Kongresinde İran Sendikaları Bağlantı Komitesi'nin İran halkının istemlerini dile getiren çağrısı oybirliği ile karar haline getirildi.

İran halkının kararlı mücadelesinin, uluslararası desteğin de katkılarıyla başarıya ulaşacağı günler uzak değil.

IŞIKLAR: «DİKTATÖRLÜK YIKILACAKTIR»

DİSK Genel Sekreteri Fehmi IŞIKLAR, İran'daki son gelişmeler üzerine bir açıklama yaparak Şah'ın dikta rejiminin İran halkının devrimci - demokratik mücadelesini engelleyemeyeceğini ve Türkiye işçi sınıfının bu mücadelede İran halkının yanında olduğunu belirtmiştir.

DİSK Genel Sekreteri **Fehmi IŞIKLAR**'ın bu konudaki açıklaması şöyledir :

«Çıkarları için Kıbrıs'ı, Filistin'i savaş alanı haline getiren emperyalist ülkeler Ortadoğu'da halkları birbirine kırdırmak için her olanağı denemektedirler. İran halkı özgürlük ve demokrasi yolunda direnirken, ABD Başkanı İran Şah'ına destek mesajı göndermektedir.

Ülkemizde ve tüm dünyada **"Hür Dünya Milletlerinin"** lideri diye tanıtılan ABD'nin Başkanı, nasıl bir hürriyet istediğini, özgürlükten ve demokrasiden ne anladığını böylece açıkça ortaya koymaktadır. Amaç petrol yataklarının emperyalist ülkeler ve onun işbirlikçisi Şah'ın ve yakınlarının yararına kullanılmasının devamıdır.

İran halkı açlık ve sefalet içinde sürünürken, İran işçi sınıfına sendikal hak ve özgürlükler tanınmamakta, sendikal çalışmalar konusunda İran'dan ses çıkmamaktadır.

İran'daki binlerce kişinin canı pahasına sürdürülen mücadelede mutlaka başarıya ulaşacaktır. Dünya tarihi bunun örnekleriyle doludur.

Genel olarak dünya özel olarak da Ortadoğu'da kalıcı ve sürekli bir barıştan yana olan DİSK, İran emekçi halkının devrimci - demokratik mücadelesinde yanında olacak ve bu mücadeleyi sonuna kadar destekleyecektir.»

NİKARAGUA

ABD emperyalizminin Orta Amerika'daki güdümüne karşı direniş.

SOMOZA'NIN SON GÜNLERİ

Dünyanın küçük bir ülkesinde, Nikaragua'da, 40 yılı aşkın bir süredir egemenliğini sürdüren diktatörlük sarsılıyor. 2.5 milyon Nikaragualının büyük çoğunluğu, 1933'den bu yana baskısı ve zulmü altında bulundukları Somoza ailesi diktatörlüğüne ve onun çevresinde kenetlenmiş sömürücü azınlığa karşı kararlı bir eylem içinde.

Kuzey ve Güney Amerika kıtalarını birleştiren Orta Amerika'da, Panama'nın hemen güneyinde yer alan Nikaragua, stratejik bakımdan önemli bir ülke. Büyük Okyanus ile Atlas Okyanusunu birbirine bağlayan Panama kanalı herhangi bir biçimde kullanılamaz duruma geldiğinde Nikaragua büyük önem kazanacak. Çünkü doğu ve batı arasında geçişin en kolay sağlanabileceği bölge Nikaragua sınırları içinde kalıyor.

ABD ve NİKARAGUA'NIN ÖNEMİ

ABD stratejik bakımdan böylesine önemli olan Nikaragua'nın sürekli denetimi altında tutulması için çaba harcıyor. Nikaragua'nın ABD açısından bir başka önemi de ekonomisinin büyük çapta ABD kontrolunda olmasından kaynaklanıyor. Çok uluslu tekeller Nikaragua'nın ürettiklerine el koymuş durumdalar. Nikaragua emekçilerinin alınteri, tekeller aracılığıyla ABD'ye akıtılıyor. Somoza ailesi ve çevresindeki bir avuç vurguncu, kendi çıkarları için ülkelerinin herşeyini ABD emperyalizmine devretmişler. Emperyalizm de yerli işbirlikçilerinin ağzına bir parmak bal vermekten geri durmamış.

1933 Yılında ABD askerlerinin ülkeden çıkışı sırasında, **Nikaragua**'nın **«ulusal»** güvenlik kuvvetlerinin başına bırakılan **Anastasio Somoza**, üç yıl sonra sivil devlet başkanını devirerek yönetimi ele geçirmiştir. **1933'ten** bu yana Nikaragua'da ya **Somoza** ailesinden biri ya da **Somoza** ailesinin geri planda kalarak yönetimi sürdürmesine hizmet edecek biri devletin başında kalmıştır. 40 yılı aşkın süren iktidar dönemi, **ABD** emperyalizmine hizmet karşılığında, **Somoza** ailesini **12.5 milyar Türk** lirası dolayında servete kavuşturmuştur. Nüfusu **2.5** milyonu bulmayan küçük bir ülkede **Somoza**'giller uçak ve denizcilik şirketlerine, gazetelere, çiftliklere, bira fabrikalarına ve bir limana sahip olurken emekçiler giderek yoksullaşmışlar, satınalma güçleri sürekli düşüş göstermiştir.

Nikaragua bir tarım ülkesidir. Azgelişmiş ülkelerin tüm özelliklerini taşımaktadır. Nüfusunun yarısı tarım kesiminde çalışmakta, **ihracat** gelirlerinin yaklaşık % 75'ini tarım ürünlerinden sağlamaktadır. Dışarıya **pamuk, kahve, şeker, et satar.** ABD hakimiyetindeki çok uluslu tekellerin bu dışsatım mallarına **koyacağı** fiyatlara göre de **Nikaragua**'nın dış ödemeler dengesi biçimlenir, az veya çok açık verir.

BASKI VE ZULÜM MEYVASINI VERİYOR

Sömürü ve baskı, giderek kötüleşen yaşam koşulları **Nikaragua** halkının ayaklanması için gereken maddî koşulları yaratmıştı. Muhalefet lideri **Pedra Yoakin**'in öldürülmesi bardağı taşıran son damla oldu. Orta Amerika'da benzeri görülmemiş bir genel grev başlatıldı. **300**'ü aşkın kişiyi katlettirerek durumunu geçici olarak kurtaran **Somoza** bugün sonun başlangıcını yaşadığını farketmiş olmalıdır. Tüm ülke genel grev ve silahlı çatışma ile sarsılmaktadır. Somoza sanayicilerden işçilere kadar uzanan geniş bir kesimin direnişine **«Ulusal Muhafızlar»** ve **ABD** desteği ile karşı durmaya çalışmaktadır. **Somoza** diktatörlüğüne karşı mücadelede birleşen gruplar, merkez ve sol partilerden **Sandinista Ulusal Kurtuluş Cephesi** gerillalarına kadar geniş bir siyasî yelpazeyi oluşturmaktadır. Muhalefet cephesinde durumun iyileştirilmesini reformların yapılmasında gören kesimler bulunduğu gibi köklü değişiklikler yaparak toplumu sosyalizme götürmeyi amaçlayan örgütler de yer alıyor. Ama bugün için hepsinin ortak hedefleri **diktatörlüğün devrilmesi.** Hiç kuşku yok ki tarihin çarkı **Nikaragua**'da da ileriye doğru dönecek faşist diktatörlük yerini er geç **Nikaragua** halkının egemenliğine terkedecektir.

tarihte işçi sınıfı mücadelesi

DİSK

EKİM

2	9	16	23	30
3	10	17	24	31
4	11	18	25	
5	12	19	26	
6	13	20	27	
7	14	21	28	
8	15	22	29	

ENDONEZYA KARŞI DEVRİMİ MÜCADELEYİ DURDURAMADI

Ekim ayı, Endonezya'da 1965'de demokrasi ve sosyalizm güçlerine yönelen faşist katliamın 13. yıldönümüdür. Halen «lamba ışığı cinayetleri» ve «yarasa» adı verilen ölüm mangalarının faşist baskılarının kalkmadığı Endonezya'da, sınıflar arası kavga devam etmektedir.

Endonezya'daki karşı devrim olayını doğru değerlendirmek için geçmişe bakmak gerekiyor.

SÖMÜRGECİLİĞİN BAŞLANGICI

Batıdaki sömürgecilik hareketiyle birlikte Endonez ya'da toplumsal değişiklik ler başladı. 16. yüzyılda Endonezya'ya gelen Portekizliler yalnızca belli başlı ticaret alanlarını ege menlikleri altına almakla yetindiler. 17. yüzyılda Portekizlilerden sonra ülkeye gelen Hollandalılarla birlikte Güney Doğu Asya'da bir sömürge imparatorluğu kurma savaşı başladı. Bu savaş, emper yalistlerin yeni pazarlar ele geçirme savaşlarının bir parçasıydı.

18. yüzyılın sonunda ve 19. yüzyılın başında sanayi devrimini gerçekleştiren ve Avrupa'nın en gelişmiş kapitalist ülkesi olan İngiltere'nin Güney Doğu Asya'yı ele geçirme si sonrasında toprak refor muyla feodal ilişkiler ortadan kaldırılıp kapitalist ilişkiler kurulmak istendi.

İLK AYAKLANMALAR

Toprak sisteminin değişmesiyle sömürüsünü arttıran Hollandalılara karşı ilk milliyetçi hareketler de başladı. 1926'larda ulu sal güçler ve komünistler emperyalistlere karşı ayaklanmayı başlattılar. An cak bu ayaklanmalar kan lı bir biçimde bastırıldı. Hareketin önderleri hapsedildi ve sürgüne gönderildi. Milliyetçilerin önderi Sukarno da sürgüne gön derilenler arasındaydı.

1941'de Endonezya'dan Ja

ponya'ya giden petrole, A. B.D.'nin ambargo koyması üzerine Japonlar, Endonezya'yı işgal ettiler. Bu yıllarda ulusal güçler etkinliklerini arttırmışlardı. Ulusal güçler Hollandalı'ların egemenliğinden kurtulmanın tek yolunun Japonlara dayanmak olduğu yanlış görüşünü yaydılar. Bu nedenle Japon istilâsı, halk arasında genellikle memnunlukla karşılandı. Hatta Sukarno bile kamptan çıkarıldı ve Japonlardan ülkenin bağımsızlığı için söz alındı. 7 Eylül 1944 de Japonya, Endonezya'nın bağımsızlığını tanıyınca, bütün savaş boyunca Japonlara hizmet eden Sukarno, halkın kendisine duyduğu bütün kuşkuları ortadan kaldırdı.

SÖZDE BAĞIMSIZLIK

Endonezya'ya tanınan söz de bağımsızlık aslında ülkenin yapısında fazla bir değişiklik yapmadı. 1945 Ağustosunda başlayan devrimci harekete geniş halk tabakaları katıldı. Devrimin anti - emperyalist niteliği ve köylüleri yerli - yabancı toprak ağalarının egemenliğinden kurtarma amacında oluşu, işçi sınıfı öncülüğünde yürüyen devrim mücadelesine köylülerin ve küçük - burjuvazinin büyük oranlarda katılmalarını sağladı. İşçi sınıfı ve emekçilerin iktidara yürüyüşünü engellemek isteyen ABD Emperyalizmi, Uzak Doğu'da izlediği politikanın aynısını Endonezya'da da uyguladı. Devrimci hareketi bastırmak için kendi politikasını yürütecek yöneticileri başa geçirerek göstermelik bir cumhuriyetin kurulmasının koşullarını yarattı. Hollandalılar, komünistlerle ulusal güçleri birbirine düşürüp hareketi bölmek ve bölgeyi yeniden ele geçirmek istiyorlardı. Sukarno'yu halkın gözünden düşürmek için girişimde bulundular. Ancak bu arada Mediun'da ayaklanan komünistleri bastırmak için harekete geçen Sukarno, geniş destek sağladı. Komünist önderlerin bir kısmını öldürttü, bir kısmını da tutuklattı. Böylece Sukarno, yönetimdeki yerini biraz daha sağlamlaştırmış oldu.

ABD ENDONEZYA'DA

Hollanda'nın Endonezya'daki yönetimi kendi lehine çevirme konusunda son çırpınışları sırasında girişmiş olduğu eylemlerden dolayı Birleşmiş Milletler kendilerine karşı tavır aldı. Bunun üzerine Amerikan Senatosu da Hollandalıların Endonezya'dan çekilmelerini, yoksa yapılan yardımların kesileceğini açıkladı. Bunun üzerine Hollanda ülkeyi terketti ve başkentin denetimi Cumhuriyetin eline geçti. Ordu içinde de yönetimi ele geçiren Sukarno, seçimleri de kaldırıp demokrasi adı altında diktatörlüğünü ilan etti.

Bir süre sonra ordu içinde Sukarno'ya karşı sağcı darbe hazırlıkları başladı. Sukarno ordu içinde bir denge sağlamak amacıyla komünistlerin de katıldığı bir «millî cephe» oluşturdu. Bu cepheye ayrıca ulusal güçler, müslüman partisi ve ordu temsilcileri katıldı. Bu arada komünistlerin ülke içindeki etkileri gün geçtikçe artıyordu. Sosyalizmin yayılmasını engellemek isteyen ABD, ülkenin ve bölgenin en gerici unsurlarıyla işbirliğine girdi. Bu politikanın sonucunda Endonezya'da yakın tarihin en büyük kıyımı yaşandı. Ordu içindeki karşı devrimci darbe engellenemedi ve general Suharto, CIA'ya bağlı generallerin desteğiyle ülke yönetimine el koydu.

KIYIM BAŞLIYOR

Komünistlere yönelen katliamda ülkede 1 milyon insan öldürüldü ve yüzbinlercesi de tutuklandı. 1965'in Kasım ayında katliam doruk noktasına ulaştı. İnsanlar ağaçlara bağlanıyor ve muzları toplamakta kullanılan «parang» adı verilen bir bıçakla öldürülüyorlardı. Her kurbanın yanına da bir gaz lambası bırakıldığı için bu katliamlara «lamba ışığı cinayeni» adı verildi. «Yarasa» adı verilen cinayet birlikleri toplu halde insan avına çıkıyorlardı. Din adamlarının «komünistler» in öldürülmelerinin gerektiği fetvasını vermeleri üzerine, katliama katılanlar genişeldi ve kurbanlar arasına çok sayıda kadın ve çocuk da girdi. Cezaevleri hâlâ 1965'de tutuklanan insanlarla doludur.

HALEN TUTUKLU OLANLARIN SAYISI 20 BİNİ AŞKIN

Geçtiğimiz günlerde bir gazetede çıkan habere göre Endonezya'da son bir kaç ay içinde serbest bırakılan siyasî tutuklu sayısı, son 1324 kişiyle birlikte 5.000'e ulaşmıştır. 1965'den bu yana, siyasî tutuklular yargı önüne çıkarılmadan cezaevlerinde tutuluyorlar. Ve hâlâ 20 bin kadar siyasî tutuklunun cezaevlerinde olduğu bilinen bir gerçektir.

Endonezya işçi sınıfı, dünya tarihinde örneklerini gördüğümüz kararlı mücadelesiyle Endonezya'da da bir gün mutlaka faşizmi yıkacak ve önüne çıkan engelleri kaldıracaktır.

ayın olayları

DİSK

BULGAR SENDİKALARI MERKEZ KONSEYİ İLE ORTAK PROTOKOL İMZALADI

●

DİSK Genel Başkan Vekili **Mukbil ZIRTILOĞLU** ile Yürütme Kurulu üyeleri **Mustafa AKTULGALI** ve **Tuncer KOCAMANOĞLU**'nun **Bulgar Sendikaları Merkez Konseyi**'nin çağrılısı olarak **Bulgaristan**'ı ziyaret etmişler, örgütün Merkez Komitesi Sekreteri Maran Staykov, Uluslararası İlişkiler Şubesi Başkanı Zdravka Peeva, aynı şubenin başkan yardımcısı Yordan Grigorov ve Öğretim Üyesi Georgi Yanev-ile görüşmüşlerdir. Ziyaret sonunda ortak bir bildiri yayınlanmış, ilişki ve işbirliğini geliştirmek amacıyla iki yıllık plan hazırlanmıştır.

18 - 23 Eylül günleri arasında yapılan ziyaret sonunda yayınlanan ortak bildiri **25 Eylül** günü **İstanbul** ve **Sofya**'da kamuoyuna açıklanmıştır. **İlişki ve İşbirliğinin Gelişim Planı**, örgütler arasında çeşitli düzeylerde bilgi ve deney alışverişinin geliştirilmesi için yapılan programı içeriyor. **DİSK** ile **Bulgaristan Sendikaları Merkez Konseyi** tarafından yayınlanan ortak bildirinin tam metnini veriyoruz :

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkan Vekili Mukbil ZIRTILOĞLU ve Yürütme Kurulu üyeleri Mustafa AKTULGALI ile Tuncer KOCAMANOĞLU'ndan oluşan DİSK heyeti, Bulgar Sendikaları Merkez Konseyi'nin daveti üzerine 18 - 23 Eylül günleri arasında Bulgaristan Halk Cumhuriyetini ziyaret etti.

Türk Sendika heyeti, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'ni ziyareti sırasında Sofya, Mihaylovgrad ve Vratsa illerinde sanayi işletmeleri, tarım - sanayi kompleksleri, tarihi ve kültürel değeri olan yerleri ziyaret etti, sendika ve işletme yöneticileriyle görüşmelerde bulundu, işçilerle görüşüp konuştu. Konuk heyet üyelerine, Bulgar Sendikalarının organ ve örgütlerinin çalışmaları konusunda bilgi alma olanağı sağlandı.

DİSK heyeti, Bulgar Sendikaları Merkez Konseyi başkanı Mişo MİŞEV tarafından kabul edilerek, dostluk ve içtenlik havası içinde geçen görüşmelerde bulundu. Görüşmelerde iki sendika merkezinin şimdiki devrede çözümledikleri ödevler, iki ülkenin siyasî, ekonomik ve sosyal durumları, ayrıca uluslararası sendika hareketinin güncel sorunları konusunda bilgi ve görüş değiş tokuşunda bulunuldu.

СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО ВЪЗХОДЯЩА ЛИНИЯ

В страната ни пребивава делегация на Конфедерацията на революционните работнически профсъюзи в Турция ● Започнаха официалните разговори

DİSK yöneticilerinin Bulgaristan'da yaptığı görüşmeleri haber olarak veren Bulgar gazetelerinden birinin kupürü.

BİLGİ ALIŞ VERİŞİ

Bulgar Sendikaları Merkez Konseyi heyeti, Bulgar Sendikalarının, gelişkin sosyalist toplum kurulmasına, Bulgaristan Komünist Partisi 11. Kongresi ve Parti Ulusal toplantısı kararlarının gerçekleştirilmesine katılışı hakkında bilgi verdi.
DİSK temsilcileri Türkiye emekçilerinin emperyalizme, tekellere ve faşizm tehlikesine karşı sendikal hak ve özgürlükler, ulusal bağımsızlık, barış ve sosyal kalkınma uğrunda sürdürdüğü savaşım hakkında bilgi verdi.

İki heyet üyeleri, Bulgar Sendikaları ile DİSK arasındaki dostluk, karşılıklı saygı ve iyi komşuluk ruhunda geliştiğini memnunlukla kaydettiler.
Heyetler, ikili işbirliğinde kaydedilen ilerlemenin, bu işbirliğinin daha öte gelişip sağlanmasına iyi temel teşkil ettiği görüşünde birleşerek, 1981 yılına kadarki dönemde ikili ilişkilerin gelişimi konusunda bir plan kabul ettiler.

ORTAK MÜCADELE

Heyetler; Bulgaristan Halk Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti, iki ülkenin emekçileri, Bulgaristan ve Türkiye halkları arasındaki iyi komşuluk ve işbirliği ilişkilerinin geliştirilmesine, Balkanlar, Avrupa ve bütün dünyada barış, güvenlik ve işbirliğinin gelişimi için gösterilen çabalara katkıda bulunmaya hazır olduklarını belirttiler.

Bulgar Sendikaları Merkez Konseyi ile Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu heyetleri, bu yılın Nisan ayında Prag'ta yapılan 9. Dünya Sendikalar Kongresinde alınan kararlarının, emperyalist tekellerin taarruzu karşısında emekçilerin demokratik hak ve isteklerinin savunulması, barış ve silahsızlanma savaşımında eylem birliğine temel teşkil ettiği görüşünde birleştiler.

EMPERYALİZME, FAŞİZME KARŞI

Heyetler, 1979 yılında Cenevre'de düzenlenecek 3. Avrupa Sendikalar Toplantısı'nın Avrupa sendikaları arasında ikili ve çok yönlü işbirliğinin gelişimine, emekçilerin hayatî önem taşıyan sorunları konusunda sendikalar arasında eylem birliği gerçekleştirilmesine yeni atılım kazandıracağı inancı içinde olduklarını belirttiler.

İki sendikal kuruluş emperyalist, gerici ve faşist rejimlere, ırk ayrımına karşı, özgürlük, demokrasi ve ulusal bağımsızlık için savaşım emekçilere ve halklara destek ifade etti.

F. IŞIKLAR TİP'E YAPILAN SALDIRIYI KINADI

DİSK Genel Sekreteri Fehmi IŞIKLAR TİP Genel Merkezine yapılan silahlı saldırıyı, TİP Genel Başkanı Behice BORAN'a ve İçişleri Bakanı İrfan ÖZAYDINLI'ya çektiği telgraflarla kınamıştır.

IŞIKLAR, BORAN'a çektiği telgrafta, «faşist hareketin, bilimsel doğrultuda demokrasi mücadelesi veren örgütleri de anarşinin kucağına çekmek istediğini, bu nedenle saldırganlığını artırdığını» belirtmiş, saldırı olayını şiddetle kınamıştır.

IŞIKLAR'ın İçişleri Bakanına çektiği telgrafın metni ise şöyledir :

«Yürütülen hükümet politikası sonucu, faşist yuvaların duyduğu rahatsızlık, faşistleri saldırganlaştırmaktadır. Halen her tür yasa dışı yolu deneyerek, halkımız üzerine ölüm kusarak, yaratılan anarşiden hükümetin düşürülebileceğini hesap eden faşistler, özel yasalarla korunması gereken siyasi partilere bile saldırı düzenleyebilme cesaretini göstermektedirler. Bu, saldırının boyutlarını genişletme isteğinin bir belirtisidir. Sorumluluğunu üstlendiğiniz bakanlığın demokratik hakların korunması için faşist odaklara karşı uygulamalarını daha ileri boyutlara çıkarmak zorunluluğu vardır. Özellikle siyasi partilerin güvenliğinin korunması, siyasi partilere yapılan saldırıların sorumlularının bulunması bu açıdan büyük önem taşımaktadır. Saygılarımla.»

ITTHCP GENEL KURULU YAPILDI

Tekstil Deri, Giyim ve Kürk İşçileri Uluslararası Sendikalar Birliği 'nin 6. Kongresi 4 - 9 Eylül 1978 tarihleri arasında Budapeşte'de Macaristan Sendikaları Merkez Örgütü «SZOT»nun sendikalar okulunda yapılmıştır. 153 delege ve 62 konuk olmak üzere 215 kişinin katıldığı kongrede DİSK'i Örgütlenme Dairesi uzmanı Sefer Güvenç temsil etmiştir. Kongrenin Başkan **Gilberto Morales** tarafından açılmasından sonra üyelik kararı alan örgütlerin adları okunmuş ve başvuranların tümü üyeliğe kabul edilmişlerdir. Kongre'nin 2. günü **DİSK** adına katılan **Sefer Güvenç** bir konuşma yapmıştır. **Sefer Güvenç** konuşmasında özetle şunları söylemiştir : **«Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de bağımsızlık, demokrasi, barış ve sosyalizm için savaşan güçlerle, sömürünün devamı, demokratik hakların kısıtlanması ve faşist terörün yayılması için savaşan gerici güçler arasında keskin bir mücadele sürüyor.**

Kapitalist emperyalist sistemin derin bunalımı tekstil sanayinde de açıkça gözlenebilir. İleri kapitalist ülkelerde tekstil sanayine yeni yatırımlar yapılmıyor, çünkü tekstil işkolu emek yoğun bir sanayi dalıdır ve artık yüksek kâr getirmiyor. Tekstil sanayii, ücretlerin düşük olduğu gelişmekte olan ülkelere aktarılıyor. Tekstil sanayiinin gelişmekte olan ülkelere aktarılması, emperyalist ülkelere değerli pazarlar yaratmak anlamına gelir. ABD, Ortak Pazar ve diğer kapitalist ülkelere kıyasla Türkiye'de ücretler çok düşüktür. Türkiye'deki tekstil sanayindeki yatırımlar özellikle faşist 12 Mart döneminde artmıştır. Türkiye'de tekstil sanayii pazar olarak emperyalizme ve özellikle de Avrupa'daki çokuluslu şirketlere bağımlıdır.»

ITTHCP 6. Kongresinde. tekstil sanayiindeki çokuluslu şirketlerin zararlı rolleri, bu sanayideki gelişmeler için varolan olanaklar, işçilerin durumu, mücadeleleri, belli başlı istemleri, tekstil sanayindeki sendikal örgütlerin eylem birliği için ortak platform, rolü ve görevleri, sendikal haklar ve özgürlükler, çalışma hakkı ve işçilerin yaşama koşulları, işçilerin gelirlerindeki artış, ulusal hükümetler ve uluslararası örgütlerden sendikaların istemleri konuları görüşülmüş ve bu konularda kararlar alınmıştır.

ILO, DÜNYADA 52 MİLYONDAN FAZLA ÇOCUĞUN ÇALIŞTIĞINI AÇIKLADI

ILO, yayınladığı bir bültende, dünyada çalışan çocuk sayısının giderek, artmasından endişe duyduğunu belirtmiştir. Yapılan bir çalışmaya göre, dünyada 15 yaşından küçük 52 milyondan fazla çocuk, çoğunluğu çok kötü koşullarda ve hiçbir ücret almadan çalışmaktadır. Çalışan çocukların çoğunluğu tarım işlerinde çalışıyor, yarısı da Güney Asya'da oturuyor. ILO Bülteni ayrıca «Orta Amerika'nın bazı bölgelerinde, 7 yaşındaki çocukların özellikle kızların şehirlere yollanmasına çok sık raslanmaktadır. Bu çocukların işgücü, akrabaları olan veya olmayan kişiler tarafından satılmaktadır.» diyor. Bültene göre, 52 milyon gerçek sayının çok altında olup, «buzdağı»nın görünen kısmını oluşturuyor. ILO'ya göre birçok istatistik çalışan çocukları da kapsamıyor.

PORTO RICO'LU SENDİKACININ ABD POLİSİNCE KAÇIRILIP ÖLDÜRÜLMESİ TEPKİLERE YOL AÇTI

DSF'nin ILO'daki daimi temsilcisi bir açıklama yaparak ABD idaresindeki Porto Rico topraklarında bir sendika yöneticisinin kaçırılarak işkence altında öldürüldüğünü bildirildi. Temsilci sorunun her bakımdan yasa dışı bir girişim olduğunu belirtti. Yapılan açıklamada,

- **ABD'nin vesayet altında olmayan Porto Rico topraklarında sivil politik ve sendikal yaşamı düzenlemek için kendi yasalarını yürürlüğe koyamayacağı,**
- **Bu durumun insan hakları anlaşmalarına ILO ilkelerine aykırı olduğu ve yapılan özel anlaşmaları açıkça çiğnemek anlamına geldiği de belirtildi.**

DSF temsilcisi bu ysa dışı girişimlerin önlenmesi için :

- **Porto Rico'lu işçilerin sendikal haklarını kullanılmasını engelleyenler hakkında serbestçe şikâyet hakkının sağlanmasını,**
- **ILO'nun Porto Rico hakkında bir rapor hazırlamasını,**
- **Porto Rico'ya bağımsızlık tanıyacak bir girişimin bütün dünyada başlatılmasını istedi.**

DSF, FİLİSTİN İŞÇİLERİNİN YANINDA OLDUĞUNU AÇIKLADI

Ürdün ve Filistin işçileri sendikası yöneticileri ile DSF genel sekreteri yaptıkları ortak açıklamada, dünya işçilerini ve sendikalarını emperyalizm, siyonizm ve gericiliğe karşı ortak mücadeleye çağırmışlardır. Bu mücadeleyi veren Arap halkları ile sıcak dayanışma istemişlerdir. Yapılan ortak açıklamada iki Arap sendikal yöneticisinin DSF genel sekreterine, ülkelerindeki militanların ve direniş güçlerinin mücadele koşulları hakkında bilgi verdikleri de belirtilmiştir. Başta ABD olmak üzere, bütün emperyalist sistemin Filistin Kurtuluş örgütünü yok etme hesapları içinde olduğu da ayrıca belirtilmiştir.

GÜNEY KORE'DE KADIN İŞÇİLER DAHA KÖTÜ ÇALIŞMA KOŞULLARINA KARŞI ÇIKIYORLAR

Güney Kore İşçileri Federasyonu ile bir üniversitenin ortaklaşa yaptıkları araştırmada emekçi kadınların yarısından çoğunun günde 8 saatten fazla çalıştıkları, 15 saatten fazla çalışanların ise % 3.1'e ulaştığı belirtilmiştir. 13 ayrı iş kolunda 18 657 kadınla yapılan anketin ortaya çıkardığı bulguların önemlileri şöyledir :

- Kadınların % 74.3'ü ayda 21 bin ile 35 bin von kazanmaktadır. (480 von, bir dolar)
- Kadınların sendikal hakları tehdit altındadır, işten çıkınca ev işlerini de yapmak zorundadırlar. Kreş sorunu çözümlenmemiştir.

İNGİLİZ İŞÇİLERİ IRKÇI RODEZYA'NIN PETROLÜNÜ VEREN BP VE SHELL'İN GİRİŞİMİNİN DURDURULMASINI İSTEDİLER

İngiliz hükümetine bir muhtıra veren petrol işkolunun iki büyük sendikası, Bilim ve Teknik Elemanlar Personeli Derneği ve Ulaştırma Sendikası, BP ve SHELL şirketlerinin ırkçı Rodezya Hükümeti başbakanı Ian SMITH'in petrol gereksinimini bir yıldan uzun süredir sağladıklarının kanıtı olduğunu bildirmişlerdir. İşçi örgütleri hükümetin bu durumu derhal önlemesini istemişlerdir.

HONG-KONG'DA ÇOCUK İŞÇİ ÇALIŞTIRANLARA VERİLEN CEZALAR İKİ KAT ARTTIRILDI

1977'de 400 kadar sanayici, çocuk işçi çalıştırma suçundan yargılanmış ve 528 bin Hong Kong doları tutarında ceza kesilmiştir. Çalışma Dairesi sözcüsüne göre, çocuk işçi çalıştıranlara ödenen ceza iki katına çıkarılarak bu suçun önlenmesi düşünülmekte ve 14 yaşına kadar olan çocuklar için zorunlu öğrenim yasalaştırılarak çocuk işçi çalıştırmanın önüne geçilmesi planlanmaktadır.

DSF'NİN TUNUSLU SENDİKACILARLA İLGİLİ ÇAĞRISI

Tunuslu UGTT sendikacılarının duruşmaları sırasında meydana gelen ciddi olaylar, hayatlarının tehlikede olduğunu göstermektedir.

DSF, dünyadaki 190 milyon işçinin, heyecanını ve endişesini dile getirerek, 11 Ağustos'ta uluslararası ve bölgesel sendikal merkezler olan CISL - CMT - OUSA ve CISA'yı aynı sloganla, aynı günde ve aynı amaçla, gösteri yapmaya çağırmıştır.

«Tunuslu sendikacıların hayatını kurtarın ve serbest bırakılmalarını, sendikal sorumluluklarının geri verilmesini sağlayın.»

15 Ağustos'ta DSF bu örgütlere yeniden çağrıda bulunmuş ve gösteri gününü 23 Ağustos olarak saptamıştır.
DSF, bütün dünyadaki sendikal örgütleri bu dayanışma gününün başarılı olması için her olanağı kullanmaya çağırmıştır : Özellikle,
- Gösteri ve toplantılar
- Tunus elçilik ve konsolosluklarına delegasyon yollamak
- Tunus makamlarına telgraf ve mesaj yollamak.

gibi eylemlerin yapılması önerilmiştir.

Sauver la vie, imposer la libération des syndicalistes tunisiens!

APPEL de la FSM

Les récents développements graves intervenus aux procès des dirigeants et militants syndicaux de l'UGTT en Tunisie constituent une menace contre leur vie.

Traduisan l'émotion et l'inquiétude de 190 millions de travailleurs du monde, la FSM a proposé le 11 août aux centrales syndicales internationales et régionales CISL -CMT - OUSA - CISA de lancer le même mot d'ordre appelant les travailleurs à manifester le même jour dans le même but: «Sauver la vie et imposer la libération immédiate des syndicalistes tunisiens et leur réintégration dans leurs responsabilités syndicales».

Le 15 août, la FSM s'est adressée une fois de plus à ces organisations proposant la date du mercredi 23 août 1978.

La FSM a lancé un appel pressant à toutes les organisations syndicales du monde de tout faire pour le succès de cette journée sous toutes les formes, notamment:
- **manifestations et rassemblements**
- **délégations aux ambassades et consulats de Tunisie**
- **messages et télégrammes aux autorités tunisiennes.**

Message à Yasser Arafat

DSF'nin yayın organı Flashes'da, DSF'nin Tunuslu sendikacılara ilişkin çağrısını duyuran haberin kupürü.

DİSK'İN BU ÇAĞRIYA CEVABI

DİSK Genel Sekreteri Fehmi IŞIKLAR da bu çağrıya uygun davranarak Tunus Devlet Başkanına şu telgrafı çekmiştir :
Devlet Başkanı
Habib BOURGIBA — TUNUS
«Türkiye işçi sınıfının kitle ve sınıf örgütü olarak DİSK dünya çapındaki, Tunuslu militan ve sendikacılarla dayanışma kampanyasına katılıyoruz.
Tunus'lu sendikacıların hayatını kurtarın ve serbest bırakılmalarını ve sendikal sorumluluklarının geri verilmesini sağlayın.
İşçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele bilincinde olarak Tunuslu işçilerin demokratik hak ve özgürlüklerine yapılan saldırıları protesto ediyor tutuklu bulunan ve hayatları tehlikede olan sendikacıların derhal serbest bırakılmasını ve Tunuslu işçilere demokratik ve ekonomik haklarının tanınmasını talep ediyoruz.
İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Birleşmiş Milletler Kararları ve Uluslararası anlaşmalar gereğince Tunus halkı ve emekçilerinin önüne konan engellerin kaldırılmasını ısrarla talep ediyoruz.
Bu doğrultuda yapacağınız her girişim insan haklarına olan saygınızın kanıtı olacaktır.»

DİSK ÜYESİ SENDİKALARDA GREV VE DİRENİŞLER

GREVLER

SENDİKA ADI	İŞYERİ ADI	AYRINTILAR
BANK - SEN	● İst. Tic. Borsası Canlı Hay. ve Et Şb.	43 işçi 12.9.78'de greve çıktı.
BASIN - İŞ	● Elek. Etüd. Gen. Md. Bağlı Matb.	18 işçi 21.8.78'de greve çıktı.
DEV MADEN - SEN	● Başer Madencilik	3 işçi 29.3.78'de greve çıktı.
GENEL - İŞ	● Gelibolu Belediyesi	150 işçi 15.8.78'de greve çıktı.
"	● Isparta Belediyesi	312 işçi 15.7.78'de greve çıktı.
"	● Elbistan Belediyesi	80 işçi 26.9.78'de greve çıktı.
GIDA - İŞ	● Saray Ek. Fb. Manisa	13 işçi 2 yıldan beri grevde
"	● Bursa Ek. Fırınları (42)	400 işçi 20.9.78'de greve çıktı.
HÜRCAM - İŞ	● Yamanlar Cam. Fb. Ant.	16 işçi 23.8.78'de greve çıktı.
KERAMİK - İŞ	● Kilsam Tuğla Fb.	220 işçi 19.7.78'de greve çıktı.
LASTİK - İŞ	● Ar Plastik, Kayseri	
OLEYİS	● Varan Turizm Bolu	65 işçi Ekim 76'da greve çıktı.
"	● Göztepe İskele Gaz. İzmir	10 işçi 8.6.78'de greve çıktı.
TEKSTİL	● Destaş Dokuma San. İST.	25 işçi 1.6.78'de greve çıktı.
"	● Konfor Yatak Fb. İST.	85 işçi 1.6.78'de greve çıktı.
"	● Gençler Giyim San.	105 işçi 12.7.78'de greve çıktı.
"	● Same Örme ve Dok. San.	110 işçi 10.7.78'de greve çıktı.
T. PET ve KİM. SAN. İŞ. SEN.	● Soda Sanayi MERSİN	800 işçi 13.7.78'de greve çıktı.
"	● Park Garajı İST.	17 işçi 17.5.78'de greve çıktı.
"	● 4 Benzin İstasyonu Sakarya	22 işçi Nisan 76'da greve çıktı.
YERALTI MADEN - İŞ	● Bilfer Madencilik Hekimhan	2 yıldır grevde.

Ekim 1977

DİRENİŞLER

DEV MADEN - SEN	● Kronit Madencilik Lmt.	160 işçinin direnişi 21.7.78'de başladı.
	● Etaş, Bayındır	50 işçinin direnişi 15.8.78'de başladı.
LİMTER - İŞ	● Atılım Tersanesi	93 işçinin direnişi 28.9.78'de başladı.
OLEYİS	● Sheraton	550 işçinin direnişi 29.9.78'de başladı.

DİSK'E BAĞLI SENDİKALAR

1 — **ASİS** 29 26 68
Gazi Mustafa Kemal Bulvarı, 112/16
ANKARA

2 — **ASTER - İŞ**
Çakırgöz Sokak 3/5 Hasköy
İSTANBUL

3 — **BASIN - İŞ** 26 30 24 - 26 30 25
Divanyolu, Klod Farer Cad. No: 12/2
Cağaloğlu, İSTANBUL

4 — **BANK - SEN** 48 22 96 - 48 81 25
Vali Konağı Cad. Yapı ve Kredi Bankası
Emekli Sandığı Tesisleri Kat: 5, Dai. 3 - 4
Nişantaşı, İSTANBUL

5 — **BAYSEN** 29 09 34
Necatibey Cad. Sezenler Sokak 1/10
Yenişehir, ANKARA

6 — **DEV - MADEN - SEN** 29 39 40 - 29 47 92
Necatibey Cad. Sezenler Sokak
Lozan Apt. No: 2/9
Yenişehir, ANKARA

7 — **DEVRİMCİ SAĞLIK - İŞ**
İnebey Mah. Valide Camii Sok. 34/5
Aksaray, İSTANBUL

8 — **DEVRİMCİ TOPRAK - İŞ**
29 00 53 - 29 80 22
GMK Bulvarı 67/15 Yönak Ap. Kat. 5
Maltepe, ANKARA

9 — **DEVRİMCİ YAPI - İŞ** 75 14 31
Merter Gündoğdu Sokak No: 19/1
Bayrampaşa — İSTANBUL

10 — **FINDIK - İŞ** 19 50
Gazi Cad. 72 GİRESUN

11 — **GENEL - İŞ** 17 54 59 - 17 52 67
Süleyman Sırrı Sok. 2/4
Sıhhiye, ANKARA

12 — **GIDA - İŞ** 45 89 85
Refik Saydam Cad. 3/4
Tepebaşı, İSTANBUL

13 — **HÜR CAM - İŞ** 27 84 02
Divanyolu, Klod Farer Cad. 12/4
Cağaloğlu, İSTANBUL

14 — **İLERİCİ DERİ - İŞ**
Ordu Cad. No: 300, Kat: 3
Aksaray, İSTANBUL

15 — **KERAMİK - İŞ** 26 49 28
Divanyolu, Klod Farer Cad. 12/3
Cağaloğlu, İSTANBUL

16 — **LASTİK - İŞ** 75 15 65 - 75 15 66
Londra Asfaltı
Ahmet Kutsi Tecer Cad. 10/2
Merter, İSTANBUL

17 — **LİMTER - İŞ**
Ordu Cad. No : 300/3
Aksaray, İSTANBUL

18 — **MADEN - İŞ** 60 23 54 - 55 - 56
Barbaros Bulvarı 58/2
Beşiktaş, İSTANBUL

19 — **OLEYİS** 18 25 27 - 25 54 19
Menekşe Sok. Muslu Apt. 28/14 - 15
Kızılay, ANKARA

20 — **SOSYAL - İŞ** 29 19 59 - 29 46 38
Necatibey Cd. Sezenler Sok., No: 2/14
Yenişehir, ANKARA

21 — **TÜRKİYE PETROL VE KİMYA SANAYİİ İŞÇİLERİ SENDİKASI** 30 04 02 - 30 08 61
İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sok. 7/13
Yenişehir, ANKARA

22 — **T.İ.S.** 25 56 87 - 18 96 15
Tuna Cad. İnkilap Apt. 5/6 - 7
Yenişehir, ANKARA

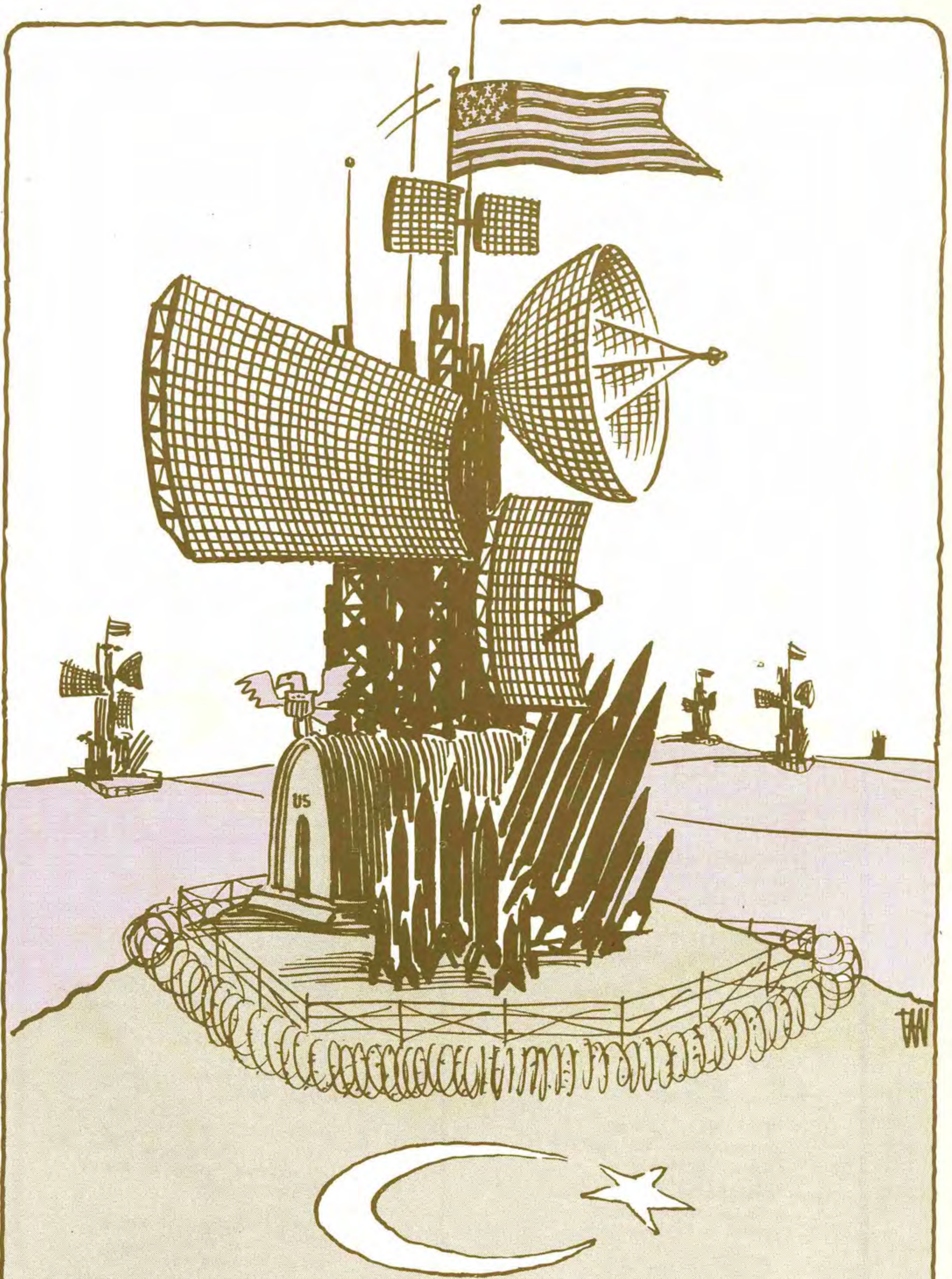
23 — **TEKGES - İS** 25 31 93 - 18 89 99
İzmir Cad. Yaprak Apt. Kat: 6, No: 24/11
Kızılay, ANKARA

24 — **TEKSTİL** 26 85 90
Babıali Cad. Sıhhiye Apt. 19/3
Cağaloğlu, İSTANBUL

25 — **TÜMKA - İŞ** 75 15 65 - 75 15 66
Londra Asfaltı
Ahmet Kutsi Tecer Cad. 10/2
Merter, İSTANBUL

26 — **YENİ HABER - İŞ** 29 71 16 - 20 63 48
Mustafa Kemal Bulvarı
Tolluoğlu Apt. 71/1 - 2
Maltepe, ANKARA

27 — **YERALTI MADEN - İŞ** 29 66 92
Necatibey Cad. 22/21
Sıhhiye, ANKARA

«Türk Amerikan Ortak Savunma Tesisleri..! açıldı»